

LATVIJA NORVĒGIJA

sadarbība kultūras
mantojuma saglabāšanā

LATVIJA
NORVĒGIJA

sadarbība kultūras
mantojuma saglabāšanā

Izdevuma sagatavošanā izmantoti Latvijas Republikas Kultūras ministrijas, EEZ programmas LV04 projektu īstenotāju, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas materiāli un fotoarhīvs.

Šis izdevums veidots ar Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) finanšu instrumenta un Latvijas valsts finansiālo atbalstu. Par izdevuma saturu atbild Kultūras ministrija.

Latviešu valodas teksta redaktore: Velta Holcmane

Tulkojums angļu valodā: SIA "Skrivanek Baltic"

Dizains: Sandra Betkere

Iespiests: SIA "Dardedze Hologrāfija"

SATURS/TABLE OF CONTENTS

4

PRIEKŠVĀRDI/FOREWORD

10

ELEJAS MUIŽAS APBŪVES RESTAURĀCIJA
RESTORATION OF ELEJA MANOR PREMISES

18

CĒSU VIDUSLAIKU PILS SAGLABĀŠANA REĢIONA
SOCIĀLEKONOMISKAJAI ATTĪSTĪBAI
CONSERVATION OF CĒSIS MEDIEVAL CASTLE
FOR REGIONAL SOCIOECONOMIC
DEVELOPMENT

28

KULDĪGAS VECĀ RĀTSNAMA RESTAURĀCIJA UN
TĀ KULTŪRAS PAKALPOJUMU KVALITĀTES UN
PIEEJAMĪBAS UZLABOŠANA
RESTORATION OF KULDĪGA OLD TOWN
HALL AND IMPROVEMENT OF QUALITY AND
ACCESSIBILITY OF ITS CULTURE SERVICES

38

LUDZAS LIELĀS SINAGOGAS RESTAURĀCIJA
UN EBREJU GARĪGĀ MANTOJUMA ATDZIMŠANA
RESTORATION OF THE GREAT SYNAGOGUE OF
LUDZA AND REVIVAL OF JEWISH SPIRITUAL
HERITAGE

48

JĀŅA AKURATERA MUZEJA RESTAURĀCIJA
RESTORATION OF THE MUSEUM OF JĀNIS
AKURATERS

58

RĪGAS JŪGENDSTILA CENTRA KULTŪRAS
MANTOJUMA DIGITALIZĀCIJA UN VIRTUĀLĀ
MUZEJA IZSTRĀDE
DIGITIZATION OF CULTURAL HERITAGE OF RIGA
ART NOUVEAU CENTRE AND DEVELOPMENT OF
VIRTUAL MUSEUM

68

RĒZEKNES ZAĻĀS SINAGOGAS RESTAURĀCIJA,
IEKĻAUJOT KOKA ARHITEKTŪRAS MANTOJUMA
CENTRA UN EBREJU KULTŪRAS MANTOJUMA
EKSPOZĪCIJAS IZVEIDI
RESTORATION OF THE GREEN SYNAGOGUE OF
RĒZEKNE, INCLUDING THE CREATION OF WOODEN
ARCHITECTURE HERITAGE CENTRE AND AN
EXHIBITION ON THE JEWISH
CULTURAL HERITAGE

78

RAIŅA UN ASPAZIJAS MUZEJA ATJAUNOŠANA
RESTORATION OF THE MUSEUM OF RAINIS AND
ASPAZIJA

82

RAIŅA MUZEJS TADENAVA
MUSEUM OF RAINIS TADENAVA

92

RAIŅA UN ASPAZIJAS VASARNĪCA JŪRMALĀ
RAINIS AND ASPAZIJA SUMMER COTTAGE IN
JŪRMALA

102

RAIŅA UN ASPAZIJAS MĀJA RĪGĀ
RAINIS AND ASPAZIJA HOUSE IN RIGA

112

LATVIJAS ETNOGRĀFISKĀ BRĪVDABAS MUZEJA
OSTAS NOLIKTAVAS RESTAURĀCIJA
RESTORATION OF THE LATVIAN ETHNOGRAPHIC
OPEN-AIR MUSEUM'S PORT WAREHOUSE

122

PĒCVĀRDS/AFTERWORD

Noslēdzot EEZ programmu "Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un atjaunināšana", ir patiesa gandarījuma sajūta. Turklāt kopīgi paveikto darbu un ieguldījumu novērtē ne tikai Latvijas iedzīvotāji un viesi, bet arī profesionāļi un ārvalstu eksperti, kuri atjaunotajām celtnēm piešķirušī vairākas nozīmīgas arhitektūras un kultūras balvas.

Ar programmas finansējumu ir atjaunota virkne nozīmīgu Latvijas celtnu – visi trīs Raiņa un Aspazijas muzeji, Jāņa Akuratera muzejs, Kuldīgas rātsnams, Rēzeknes un Ludzas sinagoga, Cēsu viduslaiku pils un Elejas tējas namiņš.

Programmas laikā realizētie projekti vēlreiz apliecina, ka ir nozīmīgi ne tikai prast, bet arī izprast un izzināt. Atjaunotās ēkas mudina ne tikai pasargāt un saglabāt kultūras mantojumu nākamajām paaudzēm, bet arī nodot tālāk zināšanas un prasmes, kā to darīt, nezaudējot attiecīgā vēstures posma elpu ar tam raksturīgajām iezīmēm un detaļām, izmantotajām metodēm un darbarīkiem.

Paveiktais vēlreiz pierāda, ka kultūras mantojums nav tikai pagātne un vēsture, bet lielā mērā mūsu izpratne par nacionālām vērtībām un atbildīga attieksme pret nākotni. Esmu gandarīta, ka visos EEZ programmā atjaunotajos objektos izmantotas autentiskas un rūpīgi izpētītas metodes. Šajā projektā iegūto pieredzi un atklāto lieliska rezultāta formulu aicinu atcerēties arī turpmāk!

Ēkas dvēsele un saturs
Mijiedarbība ar vietu, kur tā celta

+ izpratne + zināšanas par kultūras mantojumu +
saglabāšanas un atjaunošanas prasmes

Pateicībā par paveikto -

Dace Melbārde
kultūras ministre

With the conclusion of the EEA programme “Conservation and Revitalisation of the Cultural and Natural Heritage” we can be truly proud of what we have achieved. Moreover, our joint efforts and contribution are not only appreciated by residents and visitors but also by professionals and international experts who showed their appreciation with architecture and culture awards.

Funding from the programme enabled the restoration of several significant buildings – all three Rainis and Aspazija museums, the Jānis Akuraters Museum, Kuldīga Old Town Hall, the Rēzekne and Ludza Synagogues, Cēsis Medieval Castle and Eleja Tea House.

The projects implemented under the programme are a reminder of how essential it is not only to protect and preserve the cultural heritage for future generations but also to pass on the knowledge and skills to do it without losing the essence of the respective historical era with its characteristic features, techniques and tools.

Our accomplishment proves once again that the cultural heritage is not just the past and history but to a large extent our understanding of national values and a responsible attitude to the future. I am truly delighted that all the objects renovated under the EEA programme made use of authentic and thoroughly researched restoration methods. I suggest we bear in mind the experience gained and the formula for excellent results we discovered during the programme!

Soul and content of the building
Interaction with its location

+ understanding + knowledge + practical skills

With gratitude,

Dace Melbārde
Minister for Culture

Aizmetņi sadarbībai starp Norvēģijas Kultūras mantojuma direkciju un Latvijas kultūras mantojuma sektoru radušies jau ļoti sen. Kad mums radās iespēja piedalīties EEZ finanšu instrumenta kultūras programmā Latvijā, mēs nevilcinājāmies ne mirkli un bijām gatavi piedalīties.

Šodien mēs sakām pēdējos vārdus veiksmīgai kultūras mantojuma programmai. Mēs zinām visus projektus no galvas un esam apmeklējuši gandrīz visus objektus. Par Zaļo sinagogu un Kuldīgu mēs runājam kā par kaut ko vispārzināmu. Šie objekti mums ir ļoti tuvi un pazīstami, un mēs ar tiem lepojamies. Mēs citējam Raiņa un Aspazijas darbus, mēs zinām viņu dzīvi un literāro daiļradi. Kāda kolēģe reiz aprakstīja savas izjūtas, katru dienu savā kabinetā aplūkojot Elejas projekta bildi un sapņojot par to, ka kādu dienu varēs baudīt tasīti tējas restaurētajā tējas namiņā.

Gandrīz visiem projektiem, par ko stāsta šī grāmata, bija partneris no Norvēģijas. EEZ programmas realizēšanas laikā cilvēki gan no Latvijas, gan Norvēģijas ir guvuši jaunu pieredzi, un nākamajām paaudzēm ir saglabātas vērtīgas ēkas. Zināšanas par tradicionālajiem amatnieku darbarīkiem, celtniecības metodēm, projektu vadību pēdējo gadu laikā ir vairākkārt ceļojušas abos virzienos pāri Baltijas jūrai tieši tāpat, kā tas ir noticis iepriekšējos gadsimtos.

Norvēģijas Kultūras mantojuma direkcija apsveic savus Latvijas partnerus ar lielisku darbu EEZ finanšu instrumenta kultūras mantojuma programmas īstenošanā. Mums bija liels gods strādāt ar jums visiem. Mēs patiesi priecājamies par rezultātiem un ceram, ka mūsu sadarbība turpināsies vēl ilgi pēc šī EEZ plānošanas perioda.

JERNS HOLME
Norvēģijas Kultūras mantojuma direkcijas ģenerāldirektors

The relationship between the Norwegian Directorate for Cultural Heritage and the Latvian cultural heritage sector goes back a long way. When the opportunity arose to participate in the EEA Grants culture programme in Latvia, we did not hesitate for a moment and were ready to come on board!

Today, we write the final words on a successful programme on cultural heritage. We know the projects by heart and have visited most of them. We refer to the Green Synagogue and Kuldīga Old Town Hall as if everybody knows these projects. They are so familiar to us and we are very proud of them. We recite from the works of Rainis and Aspazija, we know their lives and their literary production. A colleague once described how she looks at the photo of the Eleja project in her office every day and dreams of one day being able to enjoy a cup of tea in the restored tea house.

Nearly all the projects presented in this book had a Norwegian partner. People from both Latvia and Norway have gained new experience during the implementation of the EEA Grants programme and valuable buildings have been saved for future generations. Knowledge about craftsmen's traditional tools, building techniques, management and more have travelled both ways across the Baltic Sea many times during the past years, just as it did in previous centuries.

The Norwegian Directorate for Cultural Heritage congratulates our Latvian partners on their excellent work on the EEA Grants cultural heritage programme. It was a great honour to work with you all. We are truly happy with the results and hope that our collaboration will continue long after this EEA Grants planning period is over.

JØRN HOLME
Director General Norwegian Directorate for Cultural Heritage

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jørn Holme', written in a cursive style.

Cilvēce nevar pastāvēt bez atmiņas, bez kultūras mantojuma. Tikai tam, kam ir pagātne, ir arī nākotne. Sapņi par nākotni rodas no atmiņām par pagātņi. Zaudējot šīs atmiņas, nav pamata sapņiem, paliek tikai tagadnes eksistence.

Mēs vēstījumu nākamajām paaudzēm par savu laiku nododam ar kultūras mantojuma starpniecību. Tā saglabāšana nav tikai skats pagātnē, pēc būtības tā ir saruna par nākotni. Rūpes par šī mantojuma saglabāšanu sen jau ir pārkāpušas atsevišķu valstu robežas un kļuvušas par visas cilvēces kopēju nostāju pret cilvēka dzīves kvalitātes nodrošināšanu. Tieši tāpēc arvien vairāk uzmanības jāpievērš dažādu valstu speciālistu sadarbībai, vērtību saglabāšanas sistēmām un metodēm, kopīgos projektos iegūstot zināšanas un jaunu pieredzi.

Šajā ziņā kopš 1993. gada Latvijai izvērtusies veiksmīga sadarbība ar Norvēģiju. Notikušas starptautiskas konferences, restauratoru kursi, mācību vizītes, diskusijas, konsultācijas, kopīgs darbs Eiropas Padomes Kultūras mantojuma komitejā un citās starptautiskās institūcijās. Pateicoties Norvēģijas un citu izcilu Eiropas valstu mantojuma nozares personību ieinteresētībai, Latvijā šīs jomas politika ir ieguvusi mūsdienīgu un demokrātisku virzību.

Eiropas ekonomikas zonas projekti Latvijas kultūras mantojuma atjaunošanā ir veiksmīgs un spilgts piemērs vērtību atzīšanā, autentiskuma izpratnē un labas restaurācijas prakses stiprināšanā. Kultūras mantojuma nozarē vārds "Norvēģija" arvien vairāk asociējas ar kvalitāti un atbildību. Katrs atjaunotais objekts ir izgājis cauri problēmu un grūtību posmam, risinājumu meklējumiem, karstām profesionālām diskusijām un ieguvis jaunu dzīvi sabiedrības labā, papildītu ar radošumu, jaunu tēlu un īpašu – kultūras mantojuma izstarotu – noskaņu. Sabiedrība, izmantojot šīs kultūrvēsturiskās pārles, varēs justies kaut nedaudz laimīgāka, savukārt visiem, kas patiesi ir bijuši iesaistīti projektu plānošanā, organizēšanā un praktiskajā atjaunošanā, tā ir bijusi laime un nenovērtējama dāvana.

JURIS DAMBIS
Dr. arch.

Latvijas Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājs

Mankind cannot exist without memory and without cultural heritage. Only those who have a past have a future. Dreams of the future are born in memories of the past. Losing these memories leaves nothing to build dreams on, only the existence of the present remains.

We pass on the message of our time to future generations through cultural heritage. Its conservation is not merely a look into the past, it is essentially a dialogue about the future. The concern about the preservation of this heritage has long transcended the boundaries of single states and has become the common stand of the whole of mankind on ensuring the quality of life. This is why more and more attention should be paid to international cooperation of experts, systems and methods of preservation of values, and the acquisition of new knowledge and experience through joint projects.

In this respect, Latvia has had successful cooperation with Norway since 1993. There have been international conferences, courses for restorers, educational visits, consulting, joint work at the Cultural Heritage Committee of the Council of Europe and other international institutions. Thanks to the involvement of outstanding representatives of cultural heritage from Norway and other European countries, in Latvia this area of policy has gained a modern and democratic momentum.

European Economic Area projects for conservation of the Latvian cultural heritage are a successful and striking example of identification of values, awareness of authenticity and strengthening good restoration practices. In the field of cultural heritage, the word "Norway" is increasingly associated with quality and responsibility. Each restored object has gone through the stages of problems and challenges, the search for solutions and heated professional discussions and gained new life for the benefit of society, filled with creativity, new image and a special character reflected by the cultural heritage. These cultural heritage gems bring at least a little bit of happiness into society, while for those who have been involved in project planning, organisation and the restoration itself, it has been joy and an invaluable experience.

JURIS DAMBIS
Dr. arch.

Head of the State Inspection for Heritage Protection

ELEJAS MUIŽAS APBŪVES RESTAURĀCIJA RESTORATION OF ELEJA MANOR PREMISES

Projekta īstenotājs: Jelgavas novada pašvaldība.

Projekta partneris: Norvēģijas Kultūras mantojuma pētniecības institūts.

Projekta autors: SIA "Nams 3", arhitekts Ēriks Cērpiņš.

Arhitektoniskā izpēte: arhitekts Ēriks Cērpiņš. Būvniecības ģenerālzņēmējs: SIA "Arčers"; apakšuzņēmējs:

AS "Būvuzņēmums Restaurators". Projekts: 2011., 2013., 2015. gads. Realizācija: 2015. gads.

Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 293 346,69 eiro.

Project implemented by: Jelgava city municipality.

Project partner: Norwegian Institute for Cultural Heritage Research.

Project author: SIA "Nams 3", architect Ēriks Cērpiņš. Architectural research: architect Ēriks Cērpiņš.

General contractor: SIA "Arčers"; subcontractor: AS "Būvuzņēmums Restaurators".

Project: 2011, 2013, 2015. Implementation: 2015.

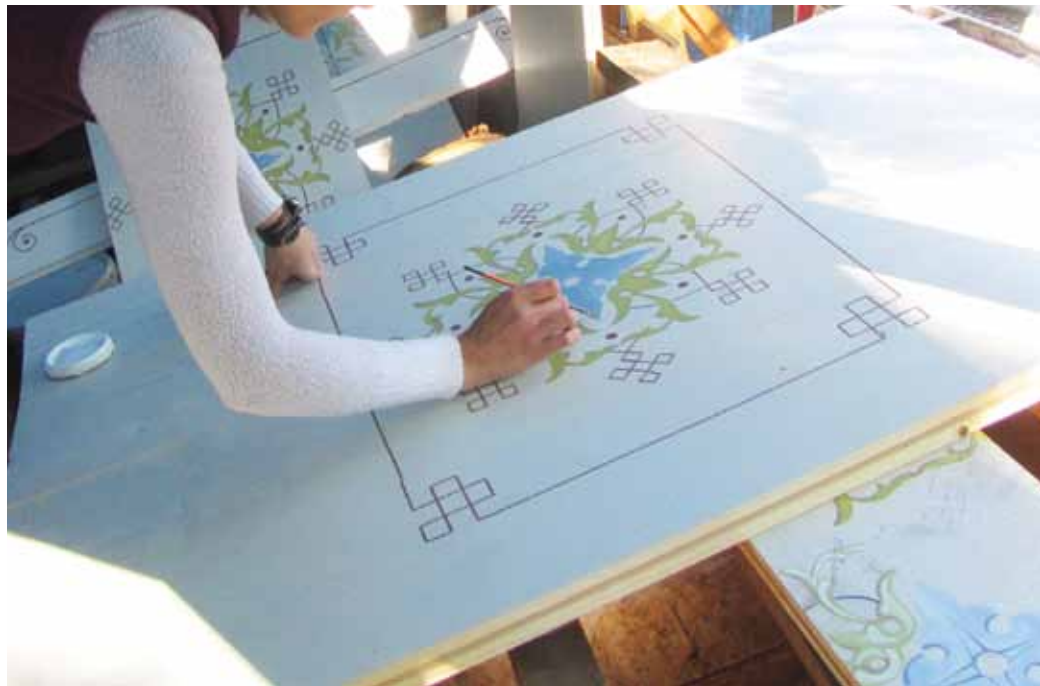
Total eligible costs of the project: EUR 293,346.69.

Elejas muižas ansamblis veidots 19. gs. sākumā un savulaik atzīts par Kurzemes klasicisma pērli un izcilu būvniecības paraugu Eiropā. Pirmā pasaules kara laikā, 1915. gadā, ēkas tika nodedzinātas; līdz mūsdienām saglabājusies muižas pārvaldnieka māja un teātra māja jeb klēts, tējas namiņš un senā baronu kapsēta, bet no kādreizējās majestātiskās pils palikušas vien drupas. Teritorijai ir divi saimnieki – daļa īpašuma ir privāta, daļa pieder pašvaldībai: lielākā daļa parka, 143 metri mūra žoga parka dienvidu pusē (celts 19. gs. 20. gados) un tējas namiņš, kas tapis līdz ar pils būvniecību 19. gs. sākumā un atrodas parka ziemeļu pusē. 1863. gadā tas tika papildināts ar apsīdas veida piebūvi, kas paredzēta hercogienes Dorotejas pieminēkļa novietošanai. Šī marmora skulptūra bija viens no Latvijas klasicisma laikmeta mākslas retumiem – to bija darinājis Kurzemes izcelsmes tēlnieks Launics, taču līdz mūsdienām tā nav saglabājusies.

The Eleja Manor ensemble was built in the early 19th century and in its day it was recognised as a gem of Courland classicism and an outstanding example of construction in Europe. In 1915, during World War I, the buildings were burnt down; only the estate manager's house and theatre house (or barn), the tea house and the ancient barons' cemetery are preserved today, while the once majestic castle is in ruins. The territory has two owners – part of the property is privately owned and a part belongs to the municipality: most of the park, 143 metres of a stone wall on the southern side of the park (built in the 1820s) and the tea house built along with the castle in the early 19th century and located on the northern side of the park. In 1863 it was enlarged with an apse-type extension intended for a monument to Duchess Dorothea. This marble sculpture, a rare example of the art of the Latvian classicism era, was created by sculptor Launitz of Courland origin but it has not survived until today.

Projekta laikā tika veikta tējas namiņa mūra konstrukciju nostiprināšana un sanācija – atjaunotas pārseguma koka konstrukcijas, integrējot jaunajās konstrukcijās oriģinālos būvelementus; atjaunoti zudušie būvelementi – logi, durvis, jumta pārkares, kolonnas ar atgāžņiem; veikta sienu apdares atjaunošana, koka polihromijas konservācija uz esošajām detaļām un rekonstrukcija uz jaunajām koka daļām. Viens no avotiem ēkas pirmatnējā izskata noskaidrošanai bija savulaik Rundāles pils apkopotais materiāls, 1992. gadā izdotais katalogs "Elejas pils", savukārt restaurācijas laikā veikts pamatīgs darbs pussabrukšajā tējas namiņā, izpētot un atjaunojot atrastās vēsturiskās detaļas, bet zudušās veidojot no jauna. Žoga restaurācijas laikā būvnieku uzdevums bija nostiprināt esošās mūrējuma daļas, aizpildot zudumus ar oriģinālajam mūrim atbilstošiem ķieģeļiem un laukakmeņiem, no jauna uzmūrēt zudušos fragmentus, izveidot mūra šuvojumu un atjaunot žoga arku koka režģi.

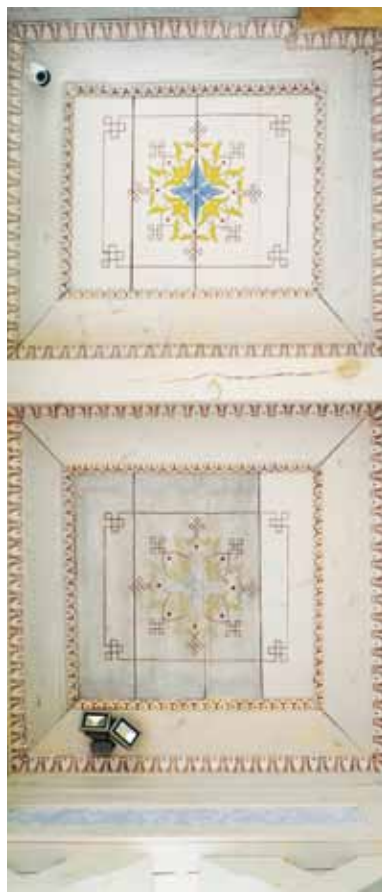
The project included reinforcement and rehabilitation of the tea house structures – restoration of wooden covering structures, integration of original construction elements in the new structures; restoration of lost construction elements – windows, doors, roof overhangs, columns with braces; restoration of wall decoration, conservation of wood polychromy on existing details and reconstruction on new wooden parts. One of the sources of reference for the original appearance of the castle was the material collected by the Rundāle Palace and published as the "Eleja Castle" catalogue in 1992. The restoration of the semi-collapsed tea house involved hard work on the research and renovation of the historic elements found and recreation of lost ones.

As far as the wall was concerned, the builders were tasked with reinforcing the existing stone fragments, filling in gaps with bricks and boulders corresponding to the original stone wall, recreating the missing fragments, creating the wall joints and restoring the wooden frame of the wall arches.

Tējas namiņa restaurācijā iesaistījās arī 15 topošie restauratoru asistenti, kas šo amatu apgūst Zaļenieku Komerציālajā un amatniecības vidusskolā. Savā restaurācijas darbu pieredzē dalījās arī arhitekts un būvzinīeris no Kultūras mantojuma pētniecības institūta Norvēģijā. Realizējot projekta galvenās aktivitātes, ņemtas vērā vēsturiskās ieceres un plānojums, kas rasts informācijas analizē – kartogrāfiskajos materiālos, ēku projektos, aprakstos, fotogrāfijās.

Elejas muižas parks ir pazīstams Jelgavas novada tūrisma objekts un pasākumu norises vieta. Pēc restaurācijas tējas namiņā tiek organizēti kultūras pasākumi un svinības – kāzas, koncerti, izstādes, tējas dzeršanas ceremonijas u.c.

Balvas: konkursa “Latvijas Būvniecības gada balva 2015” atziņība nominācijā “Restaurācija”.

15 budding assistant restorers who are learning their trade at the Zaļenieki Commerce and Crafts Secondary School took part in the restoration of the tea house. An architect and civil engineer from the Norwegian Institute for Cultural Heritage Research also shared their experience in restoration. The key activities of the project were implemented taking into account the historical intentions and planning obtained through analysis of the available information - cartographic materials, building designs, descriptions, photos.

The Eleja Manor Park is a popular tourist destination and event venue in the Jelgava district. After restoration, the tea house hosts various cultural events and festivities - weddings, concerts, exhibitions, tea ceremonies, etc.

Awards: special mention in the Restoration category at the annual Latvian Construction Awards 2015.

CĒSU VIDUSLAIKU PILS SAGLABĀŠANA REĢIONA SOCIĀLEKONOMISKAJAI ATTĪSTĪBAI CONSERVATION OF CĒSIS MEDIÉVAL CASTLE FOR REGIONAL SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT

Projekta īstenotājs: Cēsu novada pašvaldība.
Projekta partneri: Estfollas pašvaldība (Norvēģija).
Projekta autori: SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", arhitekts Artūrs Lapīnš, būvkonstrukcijas: Sandris Eglītis.
Arhitektoniskā izpēte: arhitekts Ilmārs Dirveiks. Restaurācijas darbi: SIA "Aqua Latvija", Rihards Platais, Madara Rasiņa. Būvniecības darbi: SIA "Kurmis Būvniecība". Objekta izpēte: 2006., 2008. gads, projekts: 2005., 2013. gads, realizācija: 2014.–2015. gads.
Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 276 695 eiro.

Project implemented by: Municipality of Cēsis District.
Project partners: Østfold municipality (Norway).
Project authors: SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", architect Artūrs Lapīnš, building structures by Sandris Eglītis. Architectural research: architect Ilmārs Dirveiks. Restoration works: SIA "Aqua Latvia", Rihards Platais, Madara Rasiņa. Construction works: SIA "Kurmis Būvniecība". Object research: 2006, 2008, project: 2005, 2013, implementation: 2014–2015.
Total eligible costs of the project: EUR 276,695.

Cēsu pils komplekss atrodas pašā pilsētas centrā, kur nelielā teritorijā atrodas vairāki unikāli dažādu laikmetu liecinieki. Blakus Riekstukalnam atrodas Zobenbrāļu un Vācu ordeņa Livonijā celtā pils. Tā viduslaikos bija viens no svarīgākajiem Vācu ordeņa atbalsta punktiem Baltijā, šobrīd – iespaidīgākās un vislabāk saglabājušās pilsdrupas Latvijā. Savukārt Cēsu pilsmuižas komplekss ar Jauno pili kā centrālo objektu un ainavisko Pils un Maija parku iepazīstina ar 18. un 19. gadsimta romantisma laikmeta zīmēm pilsētas šodienā.

The Cēsis castle complex is located in the very centre of the city where a number of unique memorials from various eras are located within a small area. The castle, built by the Brothers of the Sword and the Teutonic Order, is located next to the Riekstukalns hill. In the Middle Ages it was one of the most important outposts of the Teutonic Order in the Baltics but today they are the most impressive and the best-preserved castle ruins in Latvia. In their turn, the Cēsis castle manor complex with the New Castle as the central object and the picturesque Castle Park and May Park bring a touch of 18th and 19th century romanticism to the modern city.

2013. gadā kultūrvēsturiski vērtīgākais Cēsu viduslaiku pils interjers – Mestra zāle – tika slēgta apmeklētājiem. Telpas greznā fīklveida zvaigžņu velve bija ievērojami bojāta – ķieģeļu mūrējums erodējies, zuduši vairāki desmiti ribu ķieģeļu, mūra šuvojums izdrupis, polihromi krāsotais apmetums atdalījies no pamatnes. Ņemot vērā mūra čaulas zudumus, tuvākajā laikā bija prognozējami arvien apjomīgāki torņa ārsienas nogruvumi. Ārkārtīgi sliktā stāvoklī atradās arī 1914. gadā uzliktais rietumu torņa jumts. Nesošās jumta konstrukcijas 2001. gadā bija saspēris zibens, un kopš tā laika tās bija tikai pastiprinātas ar pagaidu konstrukcijām. Arvien mazinoties jumta funkcionalitātei, torņa autentiskās mūra konstrukcijas tika pakļautas tiešai nokrišņu iedarbībai.

In 2013 the Master's Hall, the most valuable part of the medieval castle interior in terms of cultural historical heritage, was closed to visitors. The magnificent net-like stellar vault had become substantially damaged – the brick masonry had eroded, dozens of rib bricks were lost, the masonry joints had crumbled, the polychromic painted plaster had become detached from the base. Considering the losses of masonry shell, further and more substantial failures of the outer wall of the tower were anticipated in the near future.

The roof of the western tower installed in 1914 was also in an extremely poor condition. The load-bearing roof structures were struck by lightning in 2001 and since then had been reinforced only by temporary structures. With the ever-decreasing functionality of the roof, the authentic masonry of the tower became directly exposed to the elements.

Pēc projekta veikta Cēsu viduslaiku pils rietumu torņa ārsienu konservācija, torņa jumtam atjaunots māla dakstiņu segums, veikta bojāto torņa jumta konstrukciju protezēšana, ierīkota torņa zibenssaizsardzības sistēma, sakārtotas un labiekārtotas tā vītņu kāpnes, izbūvēta gājēju laipa un atjaunotas uzejas kāpnes. Mestra zālē veikta 16. gadsimta ķieģeļu velves konservācija, telpā uzstādīti slēgi un ieklāta dēļu grīda, telpā virs zāles ierīkots sienās balsītis dēļu grīdas segums.

Darbu gaitā tika izmantotas vairākas restaurācijas prakses.

Atfīršana: mūra, apmetuma, slēgakmeņu un velves pēdu, konsolu atfīršana no izsāļojumiem, sausās depozicijas, nefīrumiem, nenotuīgās mūrjavas, dolomīta un ķieģeļu fragmentiem, kā arī no nesaderīgas javas.

Stiprināšana: irstošu ķieģeļu, dolomītakmeņu, šuvju konsolidācija. Vietās, kur nepieciešama lielāka kontrole, mazākie laukumi un plaisas piesūcinātas, izmantojot šjirci. Velves apmetuma un slēgakmeņu virsma stiprināta pēc tādas pašas metodes.

Zudumu papildināšana: vēsturiskā materiāla zudušās masas aizpildīšana ar vēsturiskiem saderīgiem materiāliem. Ķieģeļu papildināšanā izmantoti 9 jauni un 11 senie, oriģinālie, profilķieģeļi.

Retuša: vietās, kur velves daļā tika novērotas vizuālas atšķirības papildināto ķieģeļu un oriģināla saskarē, spilgtāk kontrastējošās virsmas daļas retušētas.

The project included the conservation of the outer walls of the western tower of the Cēsis medieval castle, renovation of the tower's clay tile roof, repair of the damaged structures of the tower roof, installation of a lightning protection system in the tower, repair and improvement of the spiral staircase, construction of a pedestrian footbridge and renovation of the access stairs. In the Master's Hall, the 16th century brick vaults were conserved, shutters were installed and a wooden floor was laid, a wall-supported wooden floor covering was installed in the room above the hall.

Several restoration techniques were used during the course of the work.

Cleaning: the masonry, plaster, keystones, vault springers and consoles were cleaned of salt leaching, dry deposits, dirt, loose mortar, dolomite and brick fragments as well as unsuitable mortar.

Reinforcement: consolidation of crumbling bricks, dolomite stones and joints. Where a higher degree of control was required, the smaller areas and cracks were filled using a syringe. The surfaces of the vault plaster and the keystones were reinforced using the same method.

Replacement: lost historical material was replaced by historically compatible materials. Lost brickwork was replaced using 9 new and 11 old, original profile bricks.

Retouching: the most contrasting surface areas were retouched where there were visible differences at the point of contact between the existing and replacement bricks.

Projekta sadarbības partneres Estfollas pašvaldības speciāliste Anne Sofija Hīgena (Norvēģija) uzsvērusi, ka restaurācijas darbi veikti ļoti profesionāli, ievērojot mūsdienīgus kultūras pieminekļu saglabāšanas principus.

Balvas: konkursā "Latvijas Būvniecības gada balva 2015" pirmā vieta nominācijā "Restaurācija".

The expert from the project partner Østfold municipality Anne-Sophie Hygen (Norway) remarked that the restoration work has been carried out very professionally, while respecting the modern principles of conservation of cultural monuments.

Awards: first place in the Restoration category of the annual Latvian Construction Awards 2015.

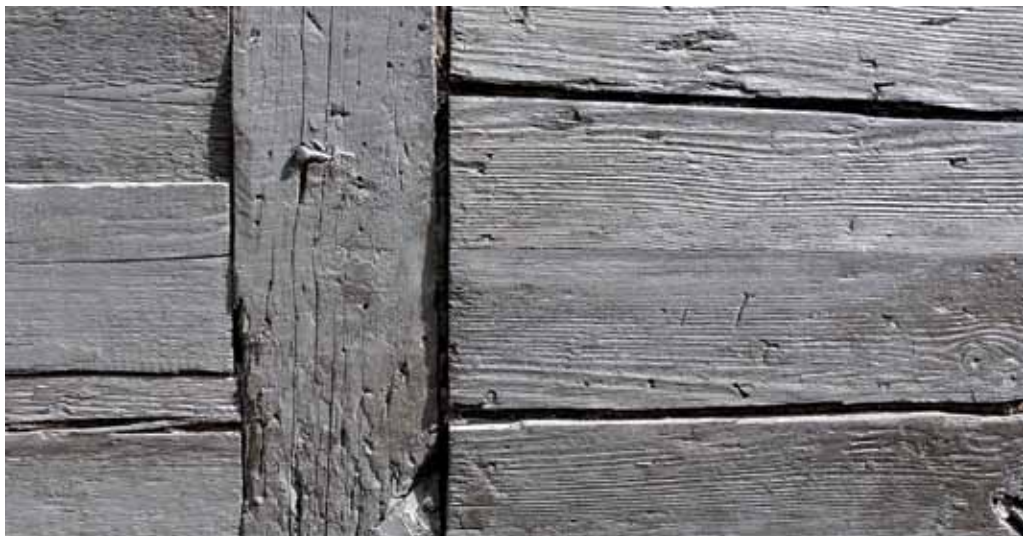

KULDĪGAS VECĀ RĀTSNAMA RESTAURĀCIJA UN TĀ KULTŪRAS PAKALPOJUMU KVALITĀTES UN PIEEJAMĪBAS UZLABOŠANA RESTORATION OF KULDĪGA OLD TOWN HALL AND IMPROVEMENT OF QUALITY AND ACCESSIBILITY OF ITS CULTURE SERVICES

Projekta īstenotājs: Kuldīgas novada pašvaldība.
Projekta partneris: Akershus restaurācijas centrs Drobakā (Norvēģija).
Projekta autori: SIA "Wonderfull", arhitektes Ilze Mekša, Lāsma Grigone, arhitekte–tehniķe Līga Jumburga; būvinženieris Ingus Veiss.
Arhitektoniskā izpēte: arhitekti Kristīne Veinberga, Juris Zviedrāns.
Ģenerāluzņēmējs: SIA "Ostas celtnieks".
Restaurācijas darbi: SIA "Būvfirma INBUV".
Būvuzraudzība: SIA "Būves un būvsistēmas".
Objekta izpēte: 2013.–2014. gads, projekti: 2013. un 2014. gads, būvdarbi: 2015.–2016. gads.
Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 562 400.94 eiro.

Project implemented by: Kuldīga city municipality.
Project partner: Akershus Restoration Centre in Drøbak (Norway).
Project authors: SIA "Wonderfull", architects Ilze Mekša, Lāsma Grigone, architect-technician Līga Jumburga; civil engineer Ingus Veiss.
Architectural research: architects Kristīne Veinberga, Juris Zviedrāns.
General contractor: SIA "Ostas celtnieks".
Restoration works: SIA "Būvfirma INBUV".
Construction supervision: SIA "Būves un būvsistēmas".
Object research: 2013–2014, projects: 2013 and 2014, construction work: 2015–2016.
Total eligible costs of the project: EUR 562,400.94.

Kuldīgas vecpilsēta sen vairs nav tikai vēsturisku celtnu kopums, bet pilsētbūvniecības ansamblis, kurā svarīga ir katra ēka. Viena no tādām ir vecais rātsnams. Kuldīga var lepoties ar to, ka tai ir divi līdz mūsdienām saglabājušies rātsnami. Jaunais, kurā darbojas pašvaldība, atjaunots jau iepriekš. Vecais atrodas Rātslaukumā, kurā kopš 17. gs. notikusi ļauzu pulcēšanās. Tas atrodas unikālā mazpilsētas apbūves ansamblī ap Alekšupīti. Vecā rātsnama ēka ir koka guļbūve gludajos pakšos no abpusēji tēstiem un no apakšas kaķētiem balķiem uz mūra cokola. Pašreizējā apjomā ēka uzbūvēta 1806. gadā.

The old town of Kuldīga is no longer just a set of historic buildings but rather an urban ensemble where each building is important. One of them is the old Town Hall. Kuldīga can be proud of the fact that it has two town halls that survive until the present day. The new one, now housing the city council, has been previously restored. The old one is located in the Town Hall Square that has served as the place for townspeople to meet since the 17th century. It is located within a unique urban ensemble around the Alekšupīte river. The old town hall is a wooden log building with smooth corners made of double-hewn logs and bottom groove-joined logs on a stone plinth. The current version of the building was constructed in 1806.

Laika gaitā namam bija zudušas sākotnējās būvgaldniecības detaļas: logu slēgi, durvis, kāpnes, demontēts apvalkdūmenis (mantelškurstenis) utt. Projekta īstenošanas gaitā izdevās gan saglabāt ēkas autentiskumu, gan nodrošināt mūsdienu prasībām atbilstošu funkcionalitāti. Lai apmeklētājiem būtu iespēja iepazīt tradicionālu 19. gs. sākuma koka ēku būvniecības tradīciju, tika atjaunots vēsturiskais telpu plānojums un anfilāde abos stāvos, kā arī pirmā stāva līmenī uz esošajiem pamatiem atjaunots apvalkdūmenis ar visu šīberi.

Pie galvenajām ieejām atjaunotas laika gaitā zudušās koka konstrukciju divviru ārdurvis un logu slēgi, vizuālajam, dekoratīvajam un konstruktīvajam risinājumam par pamatu ņemot Kuldīgai raksturīgus vēsturiskos paraugus. Tāpat savā vietā atgriezušās arī senās kāpnes. Vides pieejamību ēkā nodrošina eleganti Rātslaukuma līmenī bruģakmenī iestrādātais pacelājs. Ēkai saglabāti visi vēsturiskie pārsegumi, atsedzot un eksponējot siju griestus un demontējot sekundāro apdari. Īpaši vērtīgi ir ēkas centrālās daļas pārsegumi, kur saglabājušās oriģinālas konstrukcijas. Tika atsegtas laikmetam raksturīgās būvkonstrukcijas, būvdetaļas un sienu gleznojumi. Atjaunota arī maģistrāta zāle.

Over time, the building lost its original joinery details: window shutters, doors, stairs, the mantle chimney was removed and so on. The project achieved both the preservation of authenticity of the building and contemporary functionality. To give visitors an opportunity to learn about the early 19th century wooden building tradition, the historic room layout and enfilade on both floors was restored, as well as the mantle chimney including the damper on the existing foundation on the ground floor.

The double-hinged wooden doors and window shutters at the main entrances that had been lost over time were restored. Their visual, decorative and structural execution was based on historical samples typical of Kuldīga. The ancient staircase was also returned to its proper place. Accessibility is ensured by a lift elegantly integrated into the cobblestones at the Town Hall Square level. All the historical roofing has been preserved and the beam ceilings exposed by removing the secondary finishing. The ceilings of the central part of the building retaining the original structures are especially valuable. The period-specific structures, construction elements and wall paintings have been exposed. The Magistrate's Hall was also restored.

Restaurācijas darbos tika izmantotas tradicionālās metodes un dabīgi materiāli. Būvdetaļas, kā grīdas, kāpnes, logu slēdži, durvis, izgatavotas vietējā Rumbas galdniecībā. Iekštelpu sienu apdarē izmantota kaļķa java un kaļķa krāsa, koka būvdetaļas krāsotas ar vietējā darbnīcā gatavotām lineļlas krāsām, fasāde drīvēta ar darvā mērcētām pakulām un krāsota ar dabīgu darvas krāsu.

Projekta laikā Akershus restaurācijas centrā Drobakā un Kuldīgā tika apmācīta grupa vietējo amatnieku.

Traditional methods and natural materials were used in the restoration. Construction elements such as floors, stairs, window shutters and doors were manufactured at the local Rumba carpenter's shop. Lime mortar and lime paint were used for to decorate the interior walls, wooden parts were painted using linseed oil paints produced at a local workshop, the façade was caulked using tar-soaked tow and painted using natural tar paint.

As part of the project, a number of local craftsmen were trained at the Akershus restoration centre in Drøbak and in Kuldīga.

Vecais rātsnams ir nozīmīgs gan kā pilsētībūvniecības paraugs, gan kā tradicionālo kultūras vērtību radīšanas vieta. Tajā tiek veidota izpratne par kultūras mantojumu kā materiālo liecību un nemateriālo vērtību veselumu, aktualizēta un popularizēta nemateriālā mantojuma nozīme sabiedrībā kā kultūras piederības, identitātes un pašapziņas avots un teritorijas ilgtspējas veicinātājs.

Balvas: konkursā "Gada labākā būve Latvijā 2016" otrā vieta nominācijā "Restaurācija".

The old Town Hall is an important example of urban construction as well as a site for the creation of traditional cultural values. It fosters understanding of the cultural heritage as an entirety of material artefacts and intangible values. It highlights and promotes the social importance of the intangible heritage as a source of cultural belonging, identity and self-awareness as well as encouraging the sustainability of the area.

Awards: second place in the Restoration category at the Latvian Building of the Year 2016 Awards.

LUDZAS LIELĀS SINAGOGAS RESTAURĀCIJA UN EBREJU GARĪGĀ MANTOJUMA ATDZIMŠANA RESTORATION OF THE GREAT SYNAGOGUE OF LUDZA AND REVIVAL OF JEWISH SPIRITUAL HERITAGE

Projekta īstenotājs: Ludzas novada pašvaldība.

Projekta partneris: Hordalandas Muzeju centrs, Norvēģija.

Atbildīgais projektētājs: SIA "Konvents", galvenais arhitekts Pēteris Blūms, līdzautori arhitekti Līva Garkāje, Oto Ozols, stud. arhīt. Līga Ganiņa.

Būvniecības ģenerāluzņēmējs: SIA "Warss+". Autoruzraudzība: arhitekts Pēteris Blūms, būvuzraugs inženieris Uģis Tērauds. Polihromijas restaurācija: vadītāja restauratore Lolita Hermsa. Objekta izpēte: 2013. gads, projekts: 2014. gads, realizācija: 2015. gads, ekspozīcijas iekārtošana: 2016. gads.

Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 250 000 eiro.

Project realized by: Municipality of Ludza district.

Project partner: Museum Centre of Hordaland (Norway).

Responsible planner: SIA "Konvents", senior architect Pēteris Blūms, co-authors architects Līva Garkāje, Oto Ozols, stud. archit. Līga Ganiņa.

Construction general contractor: SIA "Warss+". Designer supervision: architect Pēteris Blūms, building custodian, engineer Uģis Tērauds. Polychromy restoration: manager, restorer Lolita Hermsa. Object research: Year 2013, project: Year 2014, realization: Year 2015, setting up exposition: Year 2016.

Total eligible costs of the project: 250,000 euro.

Ludza atrodas izcili gleznainā vietā – starp pieciem ezeriem, 14. gs. viduslaiku pils drupu pakājē. Pilsēta ir bijusi 18.–19. gs. Baltijas Jeruzaleme, jo tur dzīvojuši ļoti reliģiozi un gudri ebreji, bet pati Latgales mazpilsēta izveidojusies 18. gs. 2. pusē atbilstoši impērijas pilsētu regulārā plānojuma idejai ar tirgus laukumu un pareizticīgo baznīcu centrā.

Ludzas Lielā sinagoga, pēc dendrohronoloģiskās guļbaļķu analīzes rezultātiem, celta aptuveni starp 1781. un 1783. gadu. Tas ļauj izvirzīt pieņēmumu, ka šī ir vecākā koka sinagoga Latvijā. Līdz 20. gs. 20. gadiem tā atradās Ludzas ezera krastā, kādus desmit metrus no ūdens spoguļa. Arī pēc tam, kad ezera līmenis tika pazemināts, pastāvēja problēma – zem augsnes māla bļodveida ieplakā ap ēku uzkrājās nokrišņi. Vēl pirms atjaunošanas pavasarī un pēc lietussgāzēm lejasstāva telpās ūdens stāvēja nedēļām, un tas bija galvenais iemesls sinagogas degradācijai.

The town of Ludza is located in a beautifully picturesque place - between five lakes at the foot of the ruins of a 14th century medieval castle. The town was known as the Jerusalem of the Baltic states in the 18th-19th century because of the many very religious and smart Jews living there. The small town in Latgale had formed in the second part of the 18th century, in accordance with the regular planing idea of the cities of the empire with a market square and an Orthodox church in the centre.

Dendrochronological analysis shows that the Great Synagogue of Ludza was built approximately between 1781 and 1783. It allows us to conclude that this is the oldest wooden synagogue in Latvia. Until the 1920s it was by the shore of Lake Ludza, about ten metres from the water. Even after lowering the lake's water level there was a problem - precipitation would collect around the building in a clay basin-shaped depression under the soil layer. Prior to renovation, in spring and after rainfall there was water in the lower level rooms for weeks, which was the main reason for the degradation of the synagogue.

Restaurācija ilga nepilnu gadu – no 2015. gada 20. marta līdz 2016. gada 22. janvārim. Ēkai nostiprināti pamati, restaurētas ārsienas, demontēti sarkanie sienu apdares ķieģeļi, guļbaļķu sienas siltinātas un apšūtas ar koka dēļiem. Fasādes koka daļas krāsojumam izmantots auksti spiestas lineļas gruntējums un auksti spiestas lineļas minerālpigmentu krāsmateriāli. Saglabāts (nokrāsots) vēsturiskais pagājušā gadsimta 30. gadu skārda jumts, nostiprinātas jumta koka konstrukcijas. Kāpņu piebūve demontēta, izveidoti jauni pamati, un, izmantojot atgūtos apdares materiālus, piebūve atjaunota autentiski. Restaurētas vēsturiskās logu vērtnes un izgatavotas jaunas groplogu konstrukcijā ar klasiskiem spraišļiem. Restaurētas lūgšanu telpas logu aplodas un sieviešu telpas vēsturiskās durvis. Pārējo telpu logu komplekti un durvis izveidoti jauni pēc vēsturisko parauga.

Restoration took almost a year - from 20 March 2015 until 22 January 2016. The building's foundations were reinforced, outer walls restored, red face bricks removed from the walls, log walls insulated and faced with wooden boards. The wooden parts of the façade were primed with cold-pressed linseed oil and painted with cold-pressed linseed oil mineral pigment paints. The historical tin roof of the 1930s has been preserved (painted) and the wooden roof structures have been reinforced. The stair extension was dismantled, new foundations laid and the extension was authentically renewed using recovered materials. The historical window leaves have been restored and new ones made in a casement window construction with classic spacers. Prayer room windows jambs and the historical doors of the women's room have been restored. The windows and doors for the remaining rooms are new and made according to historical examples.

והאמר האלה המולד הטיחא ואלכ
 יהיה אלהים אם תחוש כי יענית או
 אלהי מכל הבימה ומכל חיות הע
 וזולת הכר היקר האכל כל ימי חי
 אעית בטר יעץ אלהי וכן וחי
 ויעה הוא יעקף ראלי ואתה
 נקם אל האר
 הרבה ארבה ונעמתי הרעף כי
 גיש אל איער תעוהתך זה
 כי האר אמר
 לנול אעית והאכל מן העץ א
 כאשר לא האכל מפי אלהי
 מעמך האכלה כל ימי ויך
 הנפוח כל האכלת את עשב הע
 יקור האכל כלום עד יעמך א
 כי נעמתי כלחת כי עקר אתה וא
 וירא הארשים עם אעית וזה כי
 אם כל זה ויעל יהיה אלהים כי
 נעמתי לור וילכשם
 ויאמר יהיה אלהים זה הארשים ו
 כפי לרעה טוב ורע ורעה פן
 וכלתם מפי אלהים ואלכ זה
 ויעמתי זה יהיה אלהים מן עד
 הארשים אמר כלום מים ור
 ויעלן מדרם בן עדו את הר
 כלת הרשים המתקפת לעמך
 הארשים ו
 אעיתו ונדר והכל את קין זה
 איל את יהיה ותקם כערת את
 העל יהיה חשב רעה נקא וכן זה
 ויהי כן ימים יבא קין מכרי הא
 ביות והקם הבא זה הוא כנס
 ונתחמתן ויעל יהיה את חשב ו
 וכן האל מנחיתו לא יענה וכן
 ויעל כן ויאמר יהיה את קין כל
 ולכה נעמתי חשב יהיה ארשים ו
 לא תיכיל לךפת הנאתו וכן ואל
 דאתה המעיד כי ויאמר קין אמר
 ויהי כדתיים בעדה ויקם קין אמר
 וירא ויאמר יהיה את קין א
 ויאמר לא יעמתי ויהי ואל

והארשים הרשעים הוא פרט ויהיה יהיה אלהים
 את הארשים ויהיו מן קין בעבדתי ולקנתי
 ויהיו יהיה אלהים על הארשים לאכי מכל קין
 הן אמר האכל ויעץ הרעה טוב ורע כי
 האכל ממוני כי ביום אמר ממוני מות המות
 ויאמר יהיה אלהים לא טוב יהיה הארשים כפי
 אעמתי כי עור נעמתי ויער יהיה אלהים
 מן הארשים כל דעות העדה ואת מן קנתי
 ויבא אל הארשים כראות מות יקרא כל ופני
 אמר יקרא לו הארשים נקם וזה הוא עמו
 ויקרא הארשים עמתי כלל הבימה וימתי
 העינים וכל זה העדה ולאדם לא כפי נר
 כנעמתי יהיה אלהים חרימה על הארשים
 ויעלן הקור אלהי מכלפתי ויער מכל החתה
 ויבן יהיה אלהים את העקב אמר לקח מן
 הארשים כאשר ויבאה אל הארשים ויאמר הארשים
 זאת תקם נקם מעמתי ויער מעמתי זאת
 יקרא אמר כי כפילו כלות את נקם מן יבום
 איל את אכי את אפי ויעקם כפילו ויהי
 כפי את אעית ויהי עינים כדתיים הארשים
 ולא יעמתי ותחש היה קיום מכל חרית
 העדה אמר נקם יהיה אלהים ויאמר אמר
 האלהי את כי אביר אלהים לא האכלו מכל
 קין ויהי ויאמר האלהי את הנהו מפי קין הן
 נאכל ומפי קין אמר מפי קין אמר אלהים
 לא האכלו מכל ויהי חוש מן חושן ויאמר
 העדה את האלהי לא מות ממותן מן אלהים
 כי ביום אמר ממוני ויעמתי ויעמתי ויהיה
 כפילות ויעל טוב ורע וירא האלהי כי טוב
 הקין כלכאכל ויהי האלהי את קנתי חושן הנהו
 להיכי ליתקן מפי ויאמר ויהי זה לאלהי
 נקם ויאכל ותקנות נקם ויעה רעה כי
 קורם הבויתקור נקם האלהי ויעלן כדתיים
 ויעמתי את טוב יהיה אלהים מתחל מן קנתי
 יהיה ויעמתי הארשים אעיתו כפי יהיה אלהים
 בתור קין הן וירא יהיה אלהים אל הארשים
 ויאמר כי ארשים אמר את קר עמתי מן
 קר כי ירם אתה הסן הקין אמר עמתי
 ככפתי אמר ממוני אמרת ויאמר הארשים האלהי
 אמר נתת נספי הוא נקם מן קין ויעל אמר
 ויאמר יהיה אלהים הארשים ויהי ואל

ויבנה וירא
 שם נעמתי ארש
 את היום ובעת
 היו ובעל הרע
 היה את הארש
 אתו זכר יקם
 הים ויאמר כפי
 הים הארש ובעת
 חשב ובעל זה
 אלהים ויהי
 ויהי לך מן
 מן קין וירא
 את הארש וכל
 ארש אמר כי
 כפתי ויהי מן
 הנה טוב כאל
 אמר ויהי אלהים
 יעלה ויעמתי
 אמר עולה
 וירא ויעל
 כי ברא אלהים
 כי ברא אלהים
 מים וכל קין
 ויעל העדה
 ה אלהים ויעל
 ארשים הארש
 את הארשים
 עקר מן
 ביה הארש
 קנתי מדרם
 קנתי ויעל
 קין ויאמר
 חרשים מן
 יהיה מן
 כפי את כל
 כפי הארש
 ויעל חרש
 קין מן ועל
 ויעל חרש

Arī iekštelpās veikti apjomīgi atjaunošanas darbi. Otrā stāva sieviešu lūgšanu telpā restaurēta autentiskā dēļu grīda, priekšelpā izlikta interjeram pieskaņota grīda no demontētajiem fasādes ķieģeļiem, pirmajā stāvā ieklāta jauna koka dēļu grīda, uzmurētas trīs krāsas. Saglabāti apmēram 65% vēsturiskā sienu apmetuma, nostiprināti krāsas slāņi, polihromijas fragmenti saglabāti autentiski, daļēji restaurēti. Lielajā lūgšanu telpā restaurēts vienīgais Baltijas reģionā saglabājies 17.–18. gs. Polijas sinagogu tradīcijās būvētais koka dēļu kupols.

The interiors have also undergone extensive renovation. The authentic wooden floor in the second floor women's prayer room has been restored, the entrance hall floor was laid with the dismantled façade bricks to match the interior, the ground floor has a new board floor and three stoves were built. Approximately 65% of the historical wall rendering has been preserved, paint layers were reinforced; fragments of polychromy were kept authentic and partially restored. The large prayer room with the only wooden board cupola in the Baltic region, built in the 17th-18th century according to Polish synagogue traditions, was restored.

Projekta rezultātā atjaunota ēka un organizētas 6 ekspertu vizītes un 5 darbnīcas amatnieku apmācībām un pieredzes apmaiņai. Ludzas Lielā sinagoga darbosies kā Novadpētniecības muzeja filiāle. Jau ir izveidotas četras ekspozīcijas, kas nav finansētas no projekta budžeta, bet bija iekļautas tā iznākuma rādītājos.

Balvas: konkursā "Latvijas Arhitektūras gada balva 2017" – sudraba balva kategorijā "Restaurācija"; "Latvijas Būvniecības gada balva 2016" pirmā vieta nominācijā "Restaurācija".

The project results included renovation of the building, 6 expert visits and 5 workshops for training craftsmen training and exchange of experience. The Great Synagogue of Ludza will operate as a branch of the local history museum. There are already four displays that weren't financed by the project but were included in its final indicators.

Awards: silver prize in Restoration category at the annual Latvian Architecture Awards 2017; First place in Restoration category at the annual Latvian Construction Awards 2016.

JĀNA AKURATERA MUZEJA REŠTAURĀCIJA RESTORATION OF THE MUSEUM OF JĀNIS AKURATERS

Projekta īstenotājs: Memoriālo muzeju apvienība.

Projekta partneri: VAS "Valsts nekustamie īpašumi" un Lillehammeres muzeju apvienība.

Projekta autori: SIA "Arhitektes Ināras Caunītes birojs", Ināra Caunīte, arhitekts tehniķis Andris Caunītis, inženieri Irēna Boks un Ilmārs Andrējevs-Empelis.

Būvniecības izpildītājs: SIA "Modus būve".

Projekts, realizācija: 2014.–2016. gads.

Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 250 000 eiro.

Project implemented by: The Association of Memorial Museums.

Project partners: SJSC "Valsts nekustamie īpašumi" and Lillehammer Museum Association.

Project authors: SIA "Arhitektes Ināras Caunītes birojs", Ināra Caunīte, architectural technician Andris Caunītis, engineers Irēna Boks and Ilmārs Andrējevs-Empelis.

Construction carried out by: SIA "Modus būve".

Project, implementation: 2014–2016.

Total eligible costs of the project: EUR 250,000.

Jāņa Akuratera muzejs iekārtots funkcionālisma stilā celtā koka savrupmājā Rīgā, Ojāra Vācieša ielā 6a, kas tapusi pēc arhitekta Vernera Vitanda projekta speciāli dzejnieka ģimenei. Ēka (valsts nozīmes arhitektūras piemineklis nr. 8945, valsts nozīmes vēsturiska notikuma vieta nr. 8596) ir augstvērtīgs 20. gs. 30. gadu Latvijas būvmākslas funkcionālisma stila paraugs – racionāla, tam laikam moderna arhitektūra, kas izpaužas gan ēkas kopskatā, gan katras detaļas kvalitātē.

Vairāk nekā 80 gadu laikā Jāņa Akuratera ģimenes māja bija nonākusi sliktā tehniskā stāvoklī. Muzejā misija ir saglabāt ēkas un tās iekštelpu autentiskumu, veidot un uzturēt sabiedrības interesi par Tēvzemes balvas laureātu, okupācijas gados noklusēto dzejnieku, rakstnieku un sabiedrisko darbinieku Jāni Akurateru (1876–1937).

The museum of Jānis Akuraters is located in a functionalist style wooden house in Riga at 6a Ojāra Vācieša Street. It was custom-designed for the poet's family by the architect Verners Vitands. The building (national architectural monument No. 8945, historical site of national importance No. 8596) is a high-quality example of 1930s' Latvian functionalism construction art – rational, modern architecture for the time that is expressed in both the overall appearance of the building and in the quality of every detail.

More than 80 years later, the family house of Jānis Akuraters had found itself in a poor condition. The mission of the museum is to preserve the authenticity of the building and its interior, create and maintain public interest in Jānis Akuraters (1876-1937) - recipient of the Fatherland Award, poet, writer and public figure who was neglected during the occupation.

Muzeja ēkai veikta jumta seguma nomaiņa ar jauniem betona dakstiņiem, pietuvinot izskatu vēsturiskajam. Bija nepieciešams meklēt risinājumu, lai saglabātu autentisko interjera apdari, jo finiera sienu apšuvums neatbilda mūsdienu ugunsdzēsības prasībām. Veikta interjera detaļu atjaunošana pēc oriģinālajiem paraugiem, t. sk. muzejā iebūvēto būvgaldniecības izstrādājumu restaurācija.

Restaurācijas laikā sarežģīts jautājums bija arī par fasādes krāsojumu. 80 gados ēka bija kļuvusi pelēka, bet no 20. gs. 30. gadiem saglabājušās tikai melnbaltas fotogrāfijas, kas nesniedz priekšstatu par sākotnējo krāsojumu. Veicot analīzes, tika konstatēti okerīgi pigmenti. Restaurācijas laikā tika veikti vairākkārtēji eksperimenti, lai atrastu fasādes toņa labāko variantu.

The roof of the museum building has been replaced with new concrete tiles giving an appearance close to that of the original. There was a need to seek solutions to preserve the authentic interior decoration because the plywood wall panelling did not meet modern fire safety requirements. Interior details were restored according to original samples, including the restoration of built-in carpentry items.

A complicated issue during the restoration was the colouring of the façade. Over the course of 80 years, the building had become grey but the only remaining photographs from the 1930s were black and white and did not give a clear idea of the original colour. During analysis, ochre-like pigments were found. Numerous experiments were carried out during the restoration to find the best colour tone for the façade.

Muzeja atjaunošanas un restaurācijas darbu laikā izveidots apmeklētājiem pielāgots ieejas mezgls, ogļu apkures sistēma nomainīta pret gāzes apkuri, restaurēts un atjaunots kamīns un krāsnis, veikta verandas un terases restaurācija.

Ēkas pirmajā stāvā un atjaunotajās otrā stāva telpās ir izveidota interjera ekspozīcija. Iepriekš tā bija kamīnzālē, ēdamistabā, dzejnieka kabinetā, Gaišajā salonā un Marijas istabā. Tagad ekspozīcijas ir iekārtotas vēl 6 telpās – Laimas istabā, vannas istabā, virtuvē, trauku istabā, verandā un priekšnamā. Muzeja apmeklētāji varēs izbaudīt un iejusties vidē, kāda mājā valdīja dzejnieka Jāņa Akuratera dzīves laikā.

Restaurācijas gaitā tika secināts, ka īpaša uzmanība jāpievērš ēkas arhitektoniskās un kultūrvēsturiskās izpētes kvalitātei. Jo rūpīgāk un detalizētāk tā ir veikta, jo precīzāk ir iespējams plānot darbus.

The renovation and restoration of the museum included the creation of visitor-friendly entrance, replacement of the coal-burning heating system with gas heating, restoration and renovation of the fireplace and stoves, restoration of the veranda and terrace.

A display of the interiors has been arranged on the ground floor and in the restored rooms of the upper floor. Previously, it was located in the fireplace room, dining hall, the poet's study, the Light Salon and Marija's room. Now there are displays in another 6 rooms - Laima's room, the bathroom, kitchen, crockery room, veranda and the hallway. Museum visitors can enjoy and experience the ambience of the house as it was during the lifetime of the poet Jānis Akurāters.

During restoration, it was concluded that special attention should be paid to the quality of the architectural and cultural heritage research of the building. The more careful and detailed it is, the more accurately the work can be planned.

Projekta laikā tika organizēta pieredzes apmaiņa ar Norvēģijas Karalistes Lillehammeres muzeju apvienību un tās speciālajiem muzejiem. Rakstnieka māja ir viens no Pārdaugavas kultūras centriem, kur, tāpat kā Jāņa Akuratera laikā, pulcējas literāti un mākslinieki, mūziķi un aktieri, skolēni un studenti.

Exchange of experience with the Kingdom of Norway Lillehammer Museum Association and its special museums took place during the project. The writer's house is one of the cultural centres of Pārdaugava, bringing together writers, artists, musicians, actors and school and university students just like it did during Jānis Akuraters' time.

RĪGAS JŪGENDSTILA CENTRA KULTŪRAS MANTOJUMA DIGITALIZĀCIJA UN VIRTUĀLĀ MUZEJA IZSTRĀDE DIGITIZATION OF CULTURAL HERITAGE OF RIGA ART NOUVEAU CENTRE AND DEVELOPMENT OF A VIRTUAL MUSEUM

Projekta īstenotājs: Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība, muzejs "Rīgas Jūgendstila centrs".

Projekta partneris: Norvēģijas Nacionālais jūgendstila centrs Olesunā.

Projekta izpildītāji: SIA "Ridemo", SIA "Reverie Trading Group" un SIA "Mellis grupa".

Realizācijas laiks: 2014.–2016. gads.

Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 414 600 eiro.

Project implemented by: Association of cultural institutions of the municipality of Riga, Riga Art Nouveau Centre Museum.

Project partner: Norwegian National Art Nouveau Centre in Ålesund. Project implemented by: SIA "Ridemo", SIA "Reverie Trading Group" and SIA "Mellis grupa". Implementation: 2014–2016.

Total eligible costs of the project: EUR 414,600.

12

Lai arī Rīgu dēvē par Eiropas mēroga jūgendstila metropoli, šī kultūras mantojuma daļa Latvijā joprojām nav pietiekami izpētīta, apzināta un popularizēta. Projekta misija ir parādīt vienotību, kas pastāv starp kultūras mantojumu un arhitektūru, mākslu, tautas tradīcijām un dzīvesveidu visos līmeņos – Eiropas, valsts un reģiona. Jūgendstila ēkas, mākslas darbi, priekšmeti, senas relikvijas, rokraksti, iespieddarbi, fotodokumenti un citas lietas ir kultūrvēsturiskā mantojuma daļa un kultūras pieminekļi, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm. Projekta mērķis ir digitalizēt Rīgas Jūgendstila centra kultūras mantojumu, dokumentējot un pārveidojot to elektroniskā formātā, lai nodrošinātu tā saglabāšanu nākamajām paaudzēm, un izveidot virtuālo muzeju.

Although Riga is commonly referred to as a European Art Nouveau metropolis, this part of the Latvian cultural legacy has still not been adequately studied, explored and promoted. The project mission is to show the unity existing between the cultural heritage and architecture, art, popular tradition and lifestyle at all levels - European, national and regional. Art Nouveau buildings, works of art, objects, ancient relics, manuscripts, prints, photos and other items are a part of the cultural heritage and historical monuments with historical, scientific, artistic or other value, and their preservation for future generations is in the interests of the state and people of Latvia, as well as international society. The aim of the project is to digitalise the cultural heritage of Riga's Art Nouveau centre by documenting it and converting into an electronic format to ensure its availability for future generations, and to create a virtual museum.

Projekta īstenošanas laikā pabeigti kultūrvēsturiskā mantojuma pētījumi par 25 tēmām: Rīgas jūgendstila arhitektūra; Rīgas jūgendstila arhitektūras meistari; Rīgas attīstība un izbūve no 1899. līdz 1914. gadam; arhitekta Konstantīna Pēkšēna darbi; dabas motīvi Rīgas jūgendstila arhitektūrā; Rīgas jūgendstila perioda interjeri; augi un to stilizācija jūgendstila perioda ornamentos; jūgendstila laika sadzīve – mājturība, sadzīves tradīcijas; fotomāksla 20. gs. sākumā; ievērojamākie rīdzinieki 20. gs. sākuma fotogrāfijās; rīdzinieki 20. gs. sākuma fotogrāfijās; jūgendstila laika grāmatniecība; jūgendstila perioda grāmatu grafika; jūgendstila perioda mode un aksesuāri; jūgendstila laika amatniecība – tekstils; Rīgas 1901. gada izstādes arhitektūra; Rīgas 700 gadu jubilejai veltītā izstāde; jūgendstils 20. gs. sākuma reklāmā Rīgā; mītiskais 20. gs. sākuma žurnālu grafikā; metāla māksla 20. gs. sākumā; jūgendstila ikonogrāfija un tēlotājmāksla; jūgendstila perioda vitrāžu māksla; Rīgas porcelāns 20. gs. sākumā; jūgendstils – dzīve jaunā vidē; jūgendstila laika skaņu ieraksti.

Cultural heritage research on 25 topics will be completed during the project: Art Nouveau architecture of Riga; Masters of Riga Art Nouveau Architecture; Development and construction in Riga from 1899 to 1914; Creations of the architect Konstantīns Pēkšēns; Natural motifs in Art Nouveau architecture of Riga; Interiors of Riga of the Art Nouveau period; Plants and their stylisation in Art Nouveau period ornaments; Life in the Art Nouveau period – housekeeping, household traditions; Art of photography in the early 20th century; Prominent Riga residents in early 20th century photos; Riga citizens in early 20th century photos; Book publishing in the Art Nouveau period; Book graphics of the Art Nouveau period; Fashion and accessories of the Art Nouveau period; Crafts in the Art Nouveau period - textiles; Architecture of the Riga Expo 1901; Exhibition dedicated to the 700th anniversary of Riga; Art Nouveau advertising in early 20th century Riga; The mythical magazine graphics of the early 20th century; Metal art in the early 20th century; Art Nouveau iconography and the fine arts; Art Nouveau stained glass art; Riga porcelain in the early 20th century; Art Nouveau – life in a new environment; Art Nouveau era sound recordings.

Veikta kultūrvēsturiskā mantojuma pētījumu tekstu rediģēšana un rakstiskā tulkošana; sagatavoti saraksti ar 1044 kultūrvēsturiskā mantojuma vienībām; īstenota sadarbība ar muzejiem, arhīviem, bibliotēkām, iegūtas 300 kultūrvēsturiskā mantojuma materiālu digitālās kopijas; veikta 744 Rīgas jūgendstila priekšmetu un objektu fotofiksācija; veikta tekstu un fotogrāfiju maketēšana.

Iegūtie pētījumi un digitālā formātā fiksētās vienības, kas būs pieejamas gan datu bāzē, gan virtuālā muzeja ekspozīcijā, ir nozīmīgs pienesums 20. gs. sākuma kultūras mantojuma apzināšanā un popularizēšanā. Turklāt pētījumi ir tulkti gan angļu, gan vācu valodā un veicina Rīgas jūgendstila mantojuma popularizēšanu Eiropas līmenī.

Editing and translation of cultural heritage research texts; 1,044 cultural heritage items listed; collaboration with museums, archives, libraries; 300 digital copies of cultural heritage materials obtained; photographic recording of 744 Riga Art Nouveau items and objects; layout design of texts and photographs.

The resulting research and digitally recorded items that will be available both in a database and in a virtual museum exhibition form an important contribution to recognition and promotion of the cultural heritage of the early 20th century. In addition, the research has been translated into English and German and contributes to the promotion of Riga's Art Nouveau heritage at European level.

Elektroniski pieejamas datu bāzes un interaktīvas ekspozīcijas izveide pilnveidos muzeja darbību, papildinās izglītošanās iespējas Rīgā un Latvijā ar kvalitatīvu kultūras mantojuma programmu. Jaunizveidotā ekspozīcijas un multimediju zāle pavērs iespēju mūžizglītības, kā arī citām izglītības programmām.

Lai gan projekts nebija tieši saistīts ar restaurāciju, virtuālā muzeja ekspozīcijas ir iekārtotas vēsturiskā jūgendstila ēkā, pagrabstāva telpās, kurās veikti vērīenīgi restaurācijas darbi. Autentisko mēbeļu izvietojums ar īpaši šīs ēkas pagrabam izstrādātu jauno tehnoloģiju ekspozīcijas dizainu veido neparastu interjeru, kā arī oriģinālu mūsdienu tehnoloģiju un autentisko priekšmetu kombināciju.

An electronic database and interactive exhibitions will complement the activities of the museum and increase education opportunities in Riga and Latvia through a high quality cultural heritage programme. The newly created exhibitions and multimedia hall will open up possibilities for lifelong learning and other education programmes.

Although the project was not directly related to restoration, the exhibits of the virtual museum are housed in the extensively renovated basement of an historical Art Nouveau. The arrangement of authentic furniture together with the new technology exhibition designed specially for this basement creates an unusual interior and a unique combination of modern technology and authentic objects.

RĒZEKNES ZAĻĀS SINAGOGAS RESTAURĀCIJA, IEKĻAUJOT KOKA ARHITEKTŪRAS MANTOJUMA CENTRA UN EBRĒJU KULTŪRAS MANTOJUMA EKSPOZĪCIJAS IZVEIDI RESTORATION OF THE GREEN SYNAGOGUE OF RĒZEKNE, INCLUDING THE CREATION OF WOODEN ARCHITECTURE HERITAGE CENTRE AND AN EXHIBITION ON THE JEWISH CULTURAL HERITAGE

Projekta īstenotājs: Rēzeknes pilsētas dome.

Projekta partneri: Blakstadas (Norvēģija) arodvidusskola, Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola, Austrumlatgales Profesionālā vidusskola.

Projekta autors: SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", arhitekts Artūrs Lapiņš. Arhitektoniskā izpēte: Laura Lūse, Ruta Taurena; būvkonstrukcijas: Jurijs Lācis; autoruzraudzība: Ģirts Pavlovs, Artūrs Lapiņš.

Restaurācijas darbi: SIA "Inteco Wood". Būvuzraudzības veicēji: SIA "RS Property". Ekspozīcijas dizains: birojs "H2E", Holgers un Ingūna Eleri; satura koncepcija un koordinācija: domnīca "Creative Museum", Ineta Zelča-Sīmansone. Objekta izpēte kopš 2005. gada.

Projekts: 2013.–2015. gads.

Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 711 437 eiro.

Project implemented by: Rēzekne City Council.

Project partners: Blakstad vocational Secondary School (Norway), Rēzekne Art and Design Secondary School, Eastern Latgale Professional Secondary School.

Project author: SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa", architect Artūrs Lapiņš. Architectonic research: Laura Lūse, Ruta Taurena; building constructions: Jurijs Lācis; author supervision: Ģirts Pavlovs, Artūrs Lapiņš. Restoration: SIA "Inteco Wood". Construction supervision: SIA "RS Property".

Exhibition design – agency "H2E", Holgers and Ingūna Eleri; content concept and coordination: think tank "Creative Museum", Ineta Zelča-Sīmansone. Object research since 2005.

Project: 2013–2015.

Total eligible costs of the project: 711,437 euro.

Rēzeknes Zaļās sinagogas celtniecība saistīta ar pilsētas uzplaukumu 19. gs. vidū. Pēc tam, kad caur Rēzekni (toreiz – Režicu) tika uzbūvēta pirmā dzelzceļa līnija, pilsētā strauji pieauga iedzīvotāju skaits. Daudzi nodarbojās ar tirdzniecību, un galvenie šīs nozares pārstāvji pēc etniskās piederības bija ebreji. Palielinoties viņu kopienai, radās nepieciešamība pēc pulcēšanās vietas un sinagogas.

1845. gadā būvētajai ēkai bija pārdomāts novietojums – tai tika atrasta iedzīvotājiem pieejama vieta pilsētas vecajā daļā starp Ludzas ceļu (tagad Latgales ielu) un Rēzeknes upi. Līdzekļus sinagogas celtniecībai saziedoja vietējie ebreju namsaimnieki. Ēka funkcionēja gan kā lūgšanu nams, gan izglītības iestāde – mācību māja.

The construction of the Rēzekne Green synagogue is related to the growth of the city in the middle of the 19th century. The population grew rapidly after the first railway line was built through Rēzekne (at that time - Režica). Many were involved in commerce and the majority by ethnic origin in this sector were Jewish. As their community grew, so did the need for a place to gather and a synagogue.

The synagogue was built in 1845 in an easily accessible location in the old part of the city between the Ludza road (now Latgale Street) and the Rēzekne river. Funds for the construction of the synagogue were donated by local Jewish property owners. The building functioned both as a house of worship and an educational institution – house of learning.

Rēzeknes ekonomiskais uzplaukums 20. gs. 2. ceturksnī deva iespēju atjaunot un uzlabot jau laiku nokalpojušo sinagogu, – 1939. gadā tajā norisinājās vērienīgi pārbūves darbi. Pēdējais kapitālais remonts par sinagogas vecākā Zāvela Čerfasa ziedotajiem līdzekļiem bija veikts 70. gados. Sinagoga savu darbību pārtrauca 1990. gadā, kad avārijas stāvokļa dēļ tika slēgta.

Rēzeknes Zaļās sinagogas restaurācija ir koka būves stāsts. Tas ir stāsts par ēku, ko 2004. gadā iekļāva 100 apdraudētāko Latvijas kultūras pieminekļu sarakstā. Līdz mūsdienām tai saglabāties 19. gs. vidū izveidotais un 1939. gadā un 70. gados pārveidotais plānojums, kā arī 19. gs. vidus apjoms. Sinagogas fasādēs saglabājusies 19. gs. vidus apdare – profilētu līmenisku dēļu apšuvums, ailu apmales, sākotnējie lūgšanu telpas logi un citi arhitektoniskie elementi.

The economic growth of Rēzekne in the second quarter of the 20th century provided the opportunity to renew and improve the old synagogue and significant renovation work was carried out in 1939. The last major repairs were done in the 70s with funds donated by synagogue elder Zāvels Čerfass. The synagogue fell into such disrepair that it was closed in 1990.

The restoration of the Green synagogue is the story of a wooden building. It's the story of a building that in 2004 was included in the list of Latvia's 100 most endangered cultural monuments. The building's layout, designed in the mid-19th century and subsequently modified in 1939 and in the 70s, as well as the 19th century mid-section, survives to this day. The synagogue's façades have retained their mid-19th century finish – profiled horizontal board cladding, the aperture surrounds, original windows of the prayer room and other architectonic elements.

Atjaunotajā būvē izvietota unikāla digitāla ekspozīcija par Rēzeknes ebreju kultūrvēsturisko mantojumu. Fasādēs maksimāli saglabāts vēsturiskais koka apšuvums, daudzas durvis un dekoratīvās detaļas. Objekts restaurēts ļoti saudzīgi, izmantojot tradicionālas un tādējādi ekoloģiskas un dabai draudzīgas krāsas.

Sinagogas ēka būvēta kā tradicionāla guļbūve un jau sākotnēji apšūta ar profilētiem dēļiem, kas stiprināti ar kalēja kaltām dzelzs naglām. Pārsegums un jumta konstrukcija – no koka. Jumts segts ar dzelzs skārdu. Apdarē izmantotas lineļlas un līmes krāsas, kaļķu tepes un apmetums. Koka konstrukciju savienošanai lietoti vēsturiskie paņēmieni.

The renovated building has a unique digital exhibition about the cultural and historical heritage of the Rēzekne Jews. To the maximum possible, the façades have retained their historical timber cladding, many doors and decorative details. The object was restored very carefully, using traditional and therefore ecological and nature friendly paint.

The synagogue was built as a traditional log building and initially had profiled board cladding that was reinforced by iron nails made by a blacksmith. The tin covered roof and roof construction elements are from wood. Linseed oil and glue paint, chalk putty and plaster were used for the finish. Historical techniques were used in connecting wood constructions.

Projekta rezultātā ir restaurēta ne tikai ēka, bet arī veicināta sadarbība ar projekta partneriem un studentiem no Norvēģijas, Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas un Rēzeknes Tehnikuma (Austrumlatgales Profesionālās vidusskolas). Praktiskā apmācība restaurācijas darbos Rēzeknes Zaļajā sinagogā tika nodrošināta 84 studentiem.

Norvēģu studenti no Sam Eyde tehniskās skolas prakses laikā paveikuši lielu darbu, piedaloties kopumā piecos restaurācijas apmācībuursos un strādājot pie Rēzeknes Zaļās sinagogas iekštelpu un fasādes apmetuma restaurācijas un apdares darbiem.

Balva: konkursa "Latvijas Būvniecības gada balva 2016" trešā vieta nominācijā "Restaurācija".

The project resulted not only in the restoration of a building but also the promotion of collaboration between the project partners and students from Norway, the Rēzekne Art and Design Secondary School and Rēzekne Technical School (Eastern Latgale Vocational Secondary School). 84 students received practical training in the restoration works of Rēzekne Green synagogue.

The Norwegian students from the Sam Eyde Technical School have done great work during their practical training, participating in a total of five restoration training courses and working on restoring and decoration works on the synagogue's interior and façade.

Awards: 3rd place in the Restoration category at the Latvian Construction 2016 Awards.

RAIŅA UN ASPAZIJAS MUZEJA ATJĀUNOŠANA RESTORATION OF THE MUSEUM OF RAINIS AND ASPAZIJA

Projekta "Raina un Aspazijas muzeja atjaunošana" laikā atjaunoti un attiecīgām funkcijām piemēroti trīs muzeja kompleksi: Raina muzejs "Tadenava", memoriālās mājas "Raina un Aspazijas vasarnīca", Raina un Aspazijas memoriālais muzejs "Raina un Aspazijas māja" Rīgā, Baznīcas ielā 30.

Projekta īstenotājs: VAS "Valsts nekustamie īpašumi".
Projekta partneri: Memoriālo muzeju apvienība un Lillehammeres muzeju apvienība.
Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 2 562 340 eiro.

During the implementation of the "Rainis and Aspazija Museum renovation" project, three museum complexes were renovated and adapted for their appropriate functions: Rainis Museum "Tadenava", Rainis and Aspazija Summer Cottage, "Rainis and Aspazija House".

Project implemented by: VAS "Valsts nekustamie īpašumi".
Project partners: Association of Memorial Museums and the Lillehammer Museum Association.
Total eligible costs: EUR 2 562 340.

Projektā īstenotas vairākas aktivitātes, tostarp:

- 1) pilnībā restaurētas un muzeja vajadzībām piemērotas visas muzeja kompleksu ēkas,
- 2) iekārtotas ekspozīcijas un publiski pieejamās telpas,
- 3) notikusi pieredzes apmaiņa ar Norvēģijas partneriem – muzeju darba un koka ēku un būvdetaļu restaurācijas speciālistiem.

Darbu laikā konsekventi izturēts minimālās iejaukšanās princips: atteikšanās no nepamatotām manipulācijām, maksimāli vairoties no dažādo būvperiodu būvelementu nomaiņas. Tas ļāvis saglabāt ēku un telpu oriģinalitāti, vēsturisko nozīmīgumu un autentiskumu. Tāpat memoriālās vides restaurācijā respektēts dzejnieku dzīves laiks.

Liels ieguvums muzejam bija projekta aktivitātē "Ekspozīcijas un publiski pieejamo telpu iekārtošana" iekļautā Raiņa un Aspazijas kolekcijas priekšmetu restaurācijas programma, kuru realizēja SIA "Intarsija". Projekta laikā tika restaurēti 75 priekšmeti. Tas deva iespēju atjaunot dzejnieku vasarnīcas un Rīgas dzīvokļa mēbeles un piemiņas lietas, iekārtot atjauninātas un paplašinātas ekspozīcijas.

Within the framework of the project, several activities have been implemented, including:

- 1) renovation of all the buildings of the museum complexes and their adaptation for museum needs;
- 2) arrangement of displays and fitting out of public premises;
- 3) exchange of experience with Norwegian partners – specialists in museum work and restoration of wooden buildings and construction details.

The principle of minimal intervention was consistently observed in the course of the work i.e. rejection of unjustified manipulations and maximal avoidance of replacement of building elements belonging to different periods of construction. This made it possible to preserve the originality, historic significance and authenticity of the buildings and rooms. Similarly, the restoration of the memorial environment also respected the period of the poets' life.

The museum greatly benefited from the programme for the restoration of items from Rainis and Aspazija's collection within the project activity "Arrangement of Exposition and Public Spaces". This was implemented by SIA Intarsija. 75 items were restored during the implementation of the project. This provided the opportunity to restore the furniture and commemorative items in the poets' summer cottage and Riga apartment as well as to arrange renovated and expanded exhibitions.

Unikālos muzejus vienojošie elementi ir muzejpedagoģisko nodarbību un apmeklētājiem atvērto komunikācijas telpu dizains, muzeju vizuālā identitāte. Apmeklētāju telpu noformējumā izmantoti abu dzejnieku citāti, viņu lugu personvārdi, Raiņa radītie jaunvārdi. Piemēram, sēdmēbeles ar Raiņa jaunvārdiem spēles veidā iesaista apmeklētāju izziņas procesā, rosinot atklāt, izziņāt, pētīt dzejnieku jaunradi.

Projekts "Raiņa un Aspazijas muzeja atjaunošana" būtiski mainīja muzeja darbu un piedāvājumu sabiedrībai: ir izveidoti mūsdienīgi, uz apmeklētāju vajadzībām orientēti muzeji. Būtiski uzlabota to pieejamība – iekārtotas novatoriskas ekspozīcijas, papildinātas un atjauninātas memoriālās ekspozīcijas, aprīkotas apmeklētāju uzņemšanas telpas. Uzlaboti eksponātu saglabāšanas nosacījumi un drošība – videonovērošana, apsardzes un ugunsdrošības signalizācija, logu žalūzijas u.c. Iekārtotas un aprīkotas telpas muzejpedagoģiskām nodarbībām, pasākumiem, izstādēm, darba stacijas apmeklētājiem ar pieeju Rakstniecības un mūzikas muzeja priekšmetu elektroniskajai informācijas bāzei. Visos muzejos pieejama projekta laikā izveidotā dokumentārā īsfilma "Aspazija un Rainis. Laikarīts" (scenārija autore – Lita Silova, režisors un mākslinieks – Kaspars Groševs). Filmu var skatīties piecās valodās, un tā ļauj izsekot dzejnieku dzīves un daiļrades līnijai, kā arī sagatavo muzeja apmeklējumam, atsaucot atmiņā un sniedzot jaunas zināšanas par Aspaziju un Raini. Visos muzejos iekārtotas ieejas uzbrauktuves, sanitārie mezgli cilvēkiem ratiņkrēslā, ir bērnu pārtinamie galdi.

Balvas: Latvijas Televīzijas un Latvijas Radio gada balva "Kilograms kultūras 2016" kategorijā "Kultūras mantojums", Latvijas Muzeju biedrības gada balva "Zelta puteklis" nominācijā "Gada ieguldījums nacionālo vērtību (krājuma) saglabāšanā 2016".

The elements uniting the unique museums is the design of the communication rooms intended for museum-pedagogical courses and visitors, as well as the visual identity of the museums. The design of the visitors' rooms contains quotations from both poets, the names of characters in their plays and the new words created by Rainis. For example, by engaging visitors in a cognitive game, the seating adorned with Rainis' new words encourages them to discover, study and explore the poets' creative work.

The project "Restoration of the Rainis and Aspazija Museum" has significantly changed the museum's work and public offer as it has made the museums modern and visitor-oriented. The accessibility of the museums has been substantially improved: there are innovative expositions, memorial displays have been supplemented and renovated, and visitor reception areas have been fitted out. Preservation conditions and security of the exhibits have also been improved through video surveillance, security and fire alarms, window blinds, etc. There are now well-equipped rooms for museum-pedagogical activities, events, exhibitions as well as workstations for visitors with access to the electronic database of the Literature and Music Museum. In all the museums visitors can watch a short documentary film "Aspazija and Rainis. Flow of time" (screenwriter – Lita Silova, director and artist – Kaspars Groševs) that was produced during the project. The film can be seen in five languages and allows visitors to study the poets' lives and creative work, as well as prepare for the visit to the museum, refreshing visitors' memories and providing new insights into the lives of Aspazija and Rainis. All museums are equipped with access ramps, conveniences for the disabled, baby changing tables.

Awards: Latvian Television and Latvian Radio annual Kilogram of Culture award in the Cultural Heritage category (2016); the Latvian Museum Association's annual Golden Dust award in the category "Annual Contribution to the Preservation of National Values (Collection), 2016.

RAIŅA MUZEJS TADENAVA MUSEUM OF RAINIS TADENAVA

Raiņa muzejs "Tadenava" Jēkabpils novada Dunavas pagastā.

Projekta autors: SIA "Nams 3", arhitekts Ēriks Cērpiņš.

Būvniecības ģenerāluzņēmējs: SIA "Modus būve".

Būvuzraudzība: SIA "CKA".

Koka un restaurācijas darbi: SIA "Kaskāde 19". Ekspozīcijas dizains: birojs "H2E",
realizācija: SIA "MD Noass" un "H2E", teksta autore: Inese Zandere, Agnese Timofejeva.
Realizācija: 2016. gads.

Museum of Rainis "Tadenava" in the Dunava Parish, Jēkabpils Municipality.

Project author: SIA "Nams 3", architect Ēriks Cērpiņš.

General contractor: SIA "Modus būve".

Construction supervision: SIA "CKA".

Woodworking and restoration: SIA "Kaskāde 19". Exhibition design: "H2E" office,
implementation: SIA "MD Noass" and "H2E", text: Inese Zandere, Agnese Timofejeva.
Implementation: 2016.

Raiņa muzejs "Tadenava" iekārtots vietā, kur dzejnieks pavadījis mūža pirmos trīsarpus gadus. Kompleksa nozīmīgākie objekti ir Raiņa tēva 1865. gadā celtā pusmuižas dzīvojamā ēka (valsts nozīmes vēstures piemineklis – dzejnieka Raiņa dzīves vieta, valsts aizsardzības nr. 26) un šķūnis. Tā atjaunošanas mērķis: kultūras mantojuma saglabāšana, respektējot kultūrvēsturisko ainavu, kas izveidojusies 150 gadu laikā, un Latvijas kultūrā nozīmīgas personības un tās devuma aktualizācija, izveidojot mūsdienīgu, apmeklētājiem un apkāmes iedzīvotājiem estētiski, emocionāli un intelektuāli pievilcīgu saturīgas atpūtas vietu.

Museum of Rainis "Tadenava" is located in the place where the poet spent the first three and a half years of his life. The most significant objects of the complex are a half-manor residential house built by Rainis's father in 1865 (a historical monument of national significance) and a barn. The purpose of the restoration of these objects is to preserve the cultural heritage, respecting the cultural landscape that has developed over 150 years, as well as to bring up to date important personalities and their contributions to the culture of Latvia, creating a modern place of recreation that is aesthetically, emotionally and intellectually attractive to visitors and the local population.

Veidojot vienotu, dabas un kultūrvēsturiskajā ainavā organisku personības piemiņas kompleksu, būtiska nozīme piešķirta vides, arhitektūras un ekspozīcijas satura un dizaina risinājumu korelācijai. Attiecīgi par pamatmateriālu mākslinieciskās koncepcijas tehniskajam risinājumam izvēlēts koks. Tas ir dabisks materiāls, kas piemērots bērnam un organiski iekļaujas kopējā restaurēto ēku kompleksā.

When creating a unified memorial complex dedicated to a person that seamlessly blends into the natural, cultural and historical landscape, close attention must be paid to the correlation between the environment, architecture, exhibition content and design solutions. In this regard, wood has been selected as the basic material for the technical implementation of the concept. It is a natural material suitable for children and it fits organically into the general complex of the renovated buildings.

Tadenava ir Raiņa saules un mīlas filozofijas šūpulis, tāpēc ekspozīcijā saules motīvam piešķirta galvenā loma. Saule, kas visu dienu rit pa debess jumtu, ir apmeklētāja ceļvedis: bijusī pusmuiža atrodas mežu viducī un iezīmē Raiņa bērnības "saules pērķļa" fiziskās robežas, bet ekspozīcija, balstoties dzejnieka literārajā mantojumā, ar interaktīvām rotaļām cilvēkus iesaista izzināšanā un mudina attīstīt tēlainību, vēlmi pašam interpretēt saturu un iesaistīties. Gūtās emocijas un iespaidi ļauj ilgāk saglabāt atmiņā muzeja apmeklējumu un asociēt to ar Raiņa bērnības muzeju.

Balvas: konkursā "Latvijas Būvniecības gada balva 2016" atzinība nominācijā "Koka būve", "Latvijas Arhitektūras gada balva 2017" sudraba nozīmīte kategorijā "Renovācija, rekonstrukcija, restaurācija", "Adwards 2016" zelta godalga kategorijā "Print Art un Dizains", SEGD Starptautiskā dizaina balva "Merit Adward 2017" kategorijā "Ekspozīciju dizains".

Tadenava is the cradle of Rainis' sun and love philosophy, thus the sun motif has the leading role in the exposition. The sun, which moves through the sky all day, acts as the visitor's guide. The former half-manor lies in the middle of the woods and marks the physical boundaries of the sunrise of Rainis' childhood, while the exposition, which is based on the poet's literary heritage, engages people in exploration through interactive games. It encourages development of the imagination, the desire to interpret the content for oneself and to get involved. The emotions and impressions gained in the museum allow visitors to preserve the memory of the museum for a longer time and perceive it as the museum of Rainis' childhood.

Awards: recognition in the Wood Construction category of the annual Latvian Construction Awards 2016; Silver Badge in the Renovation, Reconstruction, Restoration category of the annual Latvian Architecture Awards 2017; Gold Prize in the category of Print Art and Design of the "Adwards 2016" competition; Merit Award for exhibition design in the SEGD Global Design Awards 2017.

RAIŅA UN ASPAZIJAS VASARNĪCA JŪRMALĀ RAINIS AND ASPAZIJA SUMMER COTTAGE IN JŪRMALA

Memoriālās mājas "Raina un Aspazijas vasarnīca" Jūrmalā, Jāņa Pliekšāna ielā 5/7.

Projekta autori: SIA "Arhitektes Ināras Caunītes birojs", Ināra Caunīte, arhitekts-tehniķis Andris Caunītis, būvinženieris Ilmārs Andrējevs-Empelis u.c. Būvuzņēmējs: PS "BBA un AE". Būvuzraugi: SIA "CKA", Eduards Begens, Mārtiņš Draudiņš. Būvfirma: SIA "Baltic Builders Alliance", SIA "Velve-AE".

Ekspozīcijas dizains: birojs "H2E", realizācija: SIA "MD Noass" un "H2E"; satura koncepcijas un teksta autore Astrīda Cīrule.

Projekts: 2008.–2014. gads, realizācija: 2015.–2016. gads.

Memorial Houses "Rainis and Aspazija Summer Cottage" in Jūrmala, 5/7 Jāņa Pliekšāna Street.

Project authors: SIA "Arhitektes Ināras Caunītes birojs", Ināra Caunīte, architectural technician Andris Caunītis, civil engineer Ilmārs Andrējevs-Empelis and others. Contractor: PS "BBA un AE".

Construction supervisors: SIA "CKA", Eduards Begens, Mārtiņš Draudiņš. Building company: SIA "Baltic Builders Alliance", SIA "Velve-AE". Exhibition design: "H2E" office, implementation: SIA "MD Noass" and "H2E"; content concept and text: Astrīda Cīrule.

Project: 2008–2014, implementation: 2015–2016.

Raiņa un Aspazijas vasarnīcas kompleksu veido vairākas 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā celtas ēkas, no kurām divas piederējušas Rainim, bet blakus īpašums pievienots 1969. gadā, piemērojot muzeja funkcijām. Rainis un Aspazija te dzīvojuši 1927.–1929. gada vasarās. Objekts atrodas valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa – Jūrmalas – teritorijā, tas ir valsts nozīmes vēstures piemineklis (valsts aizsardzības nr. 37).

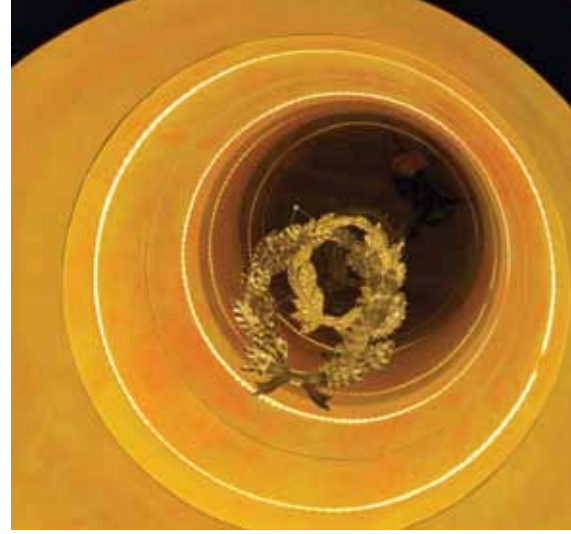

The Rainis and Aspazija Summer Cottage complex consists of several houses built at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, two of which belonged to Rainis. The neighbouring property was added in 1969 and adapted for museum functions. Rainis and Aspazija lived there in summer from 1927 to 1929. The object, a monument of national significance, is located in the territory of Jūrmala, an urban construction monument of national significance.

Raiņa un Aspazijas vasarnīcas telpu arhitektoniski mākslinieciskais veidols un labiekārtojums bija morāli un tehniski novecojis un neatbilda mūsdienu kvalitātes un krājuma priekšmetu saglabāšanas prasībām. Projekta laikā pilnībā restaurētas visas muzeja ēkas. Atjaunoti pamati, uzlikts jauns jumts, siltinājums (ciktāl pieļaujams) – tas nodrošinās būvju ilglaicību. Restaurācijas koncepcija balstījās objekta zinātniskajā izpētē, radot pēc iespējas pilnīgāku Jūrmalas vasarnīcas iespaidu gan ēku fasādēs, gan iekštelpās. Fasādes atguva seno izskatu, krāsojumu un kokgriezumus, tika saglabātas arī būvdetaļas – vecie logi un durvis, verandu stiklojums. Vasarnīcas 1. stāvā atjaunots kādreizējais plānojums, koka sienas un grīdas, veidoti sienu atsegumi. Memoriālajām telpām izgatavotas precīzas dzejnieku laika tapešu kopijas, atjaunots vēsturiskais krāsojums. Vienlaikus respektēts arī 1967.–1969. gadā realizētais arhitekta Gunāra Jansona projekts, kas savienoja divu īpašumu ēkas vienotā kompleksā.

The architectural and artistic form as well as the amenities of the summer cottage were aesthetically and technically outdated and did not meet modern requirements for quality and preservation of collection items. During the project, all the museum buildings were completely restored. The foundations were renovated, there is a new roof and heat insulation has been installed (to the extent possible) thus ensuring the greater longevity of the buildings. The renovation concept was based on scientific research with the aim of creating as complete an impression of the cottage as possible in terms of both the façades and the interiors. The façades regained their original appearance, colour and woodwork. Other components such as the old windows, doors and veranda glazing have also been preserved. On the ground floor the initial layout, wooden walls and floors have been restored. In places the ground floor walls have been exposed. Precise copies of original wallpapers have been made for the memorial buildings and the original colouring has also been restored. At the same time, the project of architect Gunārs Jansons, which in 1967–1969 combined the two buildings in a single complex, has been respected.

Bet cilvēkus mūžam
Tik milējis esmu,
Mans ienaidis tik dedzis
Pret zvēribas dvesmu.

Lai paliek galvas grieš
Par to, kas navēts, kas gūts,
Lūk, rēst, sarkans rēst
Dus pērkam ērkšķim par krēst!

Projekta laikā 2015. gada maijā Raiņa un Aspazijas vasarnīcā Norvēģijas Amatu institūta speciālistu vadībā notika koka ēku būvdaļu restaurācijas darbnīca. Līdztekus memoriālajām telpām Raiņa un Aspazijas vasarnīcā iekārtota tematiska ekspozīcija "Es un tu", veltīta Raiņa un Aspazijas mīlestībai un daiļrades virsotnēm. Tās atklāj dzejnieku kopējās biogrāfijas mezglpunktus un daiļrades posmi ar nozīmīgākajiem darbiem. Ekspozīcija aizsākas ar dzejnieku iepazīšanos un noslēdzas ar Raiņa nāvi.

Iezīmējas divas līnijas – dzīves horizontāle un daiļrades vertikāle.

Vīrietis un sieviete.

Spēks un skaistums.

Domāšanas veida un temperamenta prestatī un vienotība.

Un pāri visam – **MĪLESTĪBA.**

During the implementation project, a workshop for the restoration of wooden building elements in the Rainis and Aspazija summer cottage was held in May 2015 under the guidance of specialists from the Norwegian Crafts Institute.

In addition to the memorial rooms, a thematic exhibition "Me and You" has been arranged in the Rainis and Aspazija summer cottage, devoted to their love and crowning achievements. These are revealed by the junctures of the poets' common biographies and creative periods with their most significant works. The exposition begins with the poets' first acquaintance and ends with Rainis' death.

Two lines are highlighted in the exhibition – the horizontal line of life and the vertical line of creativity.

Man and woman.

Strength and beauty.

The contrasts and unity of mindset and temperament.

And above all – **LOVE.**

Ekspozīcijā līdztekus dzejnieku kolekcijas priekšmetiem, kas, izmantojot arī mūsdienu tehnoloģiju iespējas, vēsta viņu dzīves un darba stāstu, apmeklētāju zināšanu un atjaunības asināšanai izveidotas spēles "Guna vai Spīdola" un "Kurš to saka?", pašiem mazākajiem – aplikāciju spēle ar Raiņa bērnu dzejas varoņiem. Tā rosina iepazīt gan dzeju, gan putnus, kokus un dzīvniekus.

Balvas: konkursā "Latvijas Būvniecības gada balva 2016" atzinība nominācijā "Rekonstrukcija", "Gada labākā būve Latvijā 2016" trešā vieta nominācijā "Pārbūve".

In addition to the collection of the poets' personal items, which, with the aid of modern technology, tell us about their lives and works, visitors can play the games "Guna or Spīdola" and "Who says it?" to sharpen their knowledge and ingenuity. For the smallest visitors there is an application game with characters from Rainis' children's poetry. It encourages children to become familiar with poetry, birds, trees and animals.

Awards: recognition in the Reconstruction category in the annual Latvian Construction Awards 2016; third place in the Reconstruction category Building of the Year in Latvia 2016.

RAIŅA UN ASPAZIJAS MĀJA RĪGĀ RAINIS AND ASPAZIJA HOUSE IN RIGA

Raiņa un Aspazijas memoriālais muzejs "Raiņa un Aspazijas māja" Rīgā, Baznīcas ielā 30.
Projekta autors: SIA "Nams 3", arhitekts Ēriks Cērpiņš. Būvniecības ģenerāluzņēmējs: SIA "Modus būve".
Ekspozīcijas dizains: birojs "H2E", realizācija: SIA "MD Noass" un "H2E",
satura koncepcijas autore Gaida Jablovskā, teksta autori: Elvīra Bloma, Jānis Zālītis.
Realizācija: 2015.–2016. gads.

Rainis and Aspazija Memorial Museum "Rainis and Aspazija House" in Riga, 30 Baznīcas Street.
Project author: SIA "Nams 3", architect Ēriks Cērpiņš. General contractor: SIA "Modus būve".
Exhibition design: "H2E" office, implementation: SIA "MD Noass" and "H2E";
content concept: Gaida Jablovskā, text: Elvīra Bloma, Jānis Zālītis.
Implementation: 2015–2016.

30

RA

Raiņa un Aspazijas māja ir unikāls 19. gadsimta vēsturiskās apbūves piemineklis Rīgas centrā. Divstāvu ielas nams un vienkārtīga sētas māja ar nelielu iekšējo pagalmu veido savdabīgu kultūrvēsturisku ansambli. Šajā ēkā abi dzejnieki dzīvoja no 1926. gada 15. septembra, Rainis – līdz savai nāvei 1929. gada 12. septembrī, Aspazija – līdz 1933. gada pavasarim. 1926. gada 15. martā sastādītajā testamentā dzejnieki izteikuši vēlmi, lai šī māja paliktu Rīgas pilsētai, kur tai jāierīko viņu vārdā nosaukts muzejs. "Rīgai paliek mūsu bibliotēka un rokraksti, un tie darāmi pieejami visiem."

Rainis and Aspazija House is a unique 19th century historical monument located in the centre of Riga. A two-storey building facing the street and a single storey house to the rear with a small courtyard form a unique cultural and historical ensemble. Both poets started to live here on 15 September 1926. Rainis lived there until his death on 12 September 1929, Aspazija until the spring of 1933. In the will of 15 March 1926, the poets expressed their wish to bequeath this house to the city of Riga, where a museum dedicated to the poets should be arranged. "Our library and manuscripts shall pass to the city of Riga, and they shall be made accessible to all".

Projekta uzdevums bija vēsturisko avārijas stāvoklī esošo ēku grupu piemērot ekspozīcijai "Raiņa un Aspazijas memoriālā dzīvokļa un dzejnieku personiskās bibliotēkas atvērtais krājums", izstāžu, izglītojošu programmu un pasākumu organizēšanai, kā arī darbinieku telpām.

Pēc ēku restaurācijas programmas veikta pamatu pastiprināšana, atjaunota nesošo koka konstrukciju noturība, veikta fasāžu konservācija, restaurēti logi un durvis, bet zudušo vēsturisko logu vietā pēc analogijas ar saglabātajiem izgatavoti jauni, pēc attēliem izveidoti vēsturiski precīzi 1. stāva logu koka slēgi. Atvērta otra ēkas vēsturiskā ieeja namā – tas ļauj organizēt apmeklētāju plūsmu, nodalīt memoriālo ekspozīciju no mūsdienīgi risinātās apmeklētāju apkalpošanas un izglītojošo aktivitāšu zonas.

Viena no atjaunotā muzeja dominantēm ir abu dzejnieku personiskā bibliotēka, kas aplūkojama ikvienam interesentam un pieejama pētniecībai. Plauktos atrodas 6067 grāmatas 14 valodās un 2900 dažādu periodisko izdevumu vienības.

The project mission was to adapt the group of historical buildings, which were in a dilapidated state, for the exhibition "Open collection of Rainis' and Aspazija's memorial apartment and the poets' personal library", the organisation of exhibitions, educational programmes and events, as well as to arrange rooms for the staff.

After reinforcement of the foundations, the stability of the supporting wooden structures was renewed, the façades preserved and the windows and doors renovated. Lost historical windows have been replaced by new ones analogous to those that have survived. Using surviving images, new historically precise wooden window shutters were created on the ground floor. A second entrance to the historical house has been opened allowing the visitor flow to be controlled and separating the memorial exposition from the contemporary areas designed for visitor services and educational activities.

One of the dominating elements of the renovated museum is the poets' personal library, which can be visited by everyone and is available for research. Its shelves hold 6067 books in 14 languages and 2900 various periodicals.

Nodrošinot vides pieejamību, Raiņa un Aspazijas mājā izbūvēts lifts – ārējā piebūve vietā, kur kādreiz atradusies tualetes izbūve; tas nodrošina dabisku iekļaušanos būvapjomā. Tāpat izveidots pacelājs, radot iespēju cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem viesoties arī dzīvokļa 2. stāvā.

Ekspozīcijas atjaunošanas laikā memoriālā vide tika veidota, veicot būves vēsturisko izpēti, iedzīļinoties dzejnieku dienasgrāmatā, dienu pierakstos, atmiņu stāstos, studējot fotogrāfijas un kino hronikas kadrus. Izpētot dokumentārās liecības, skaidri iezīmējas kāpņu telpas un dzīvokļa interjera aprīse: atsegta, konservēta un eksponēta oriģinālā kāpņu telpas polihromija, restaurētas koka kāpnes, atjaunotas plato dēļu grīdas, iluzorais parkets dzejnieku dzīvokļa viesistabā, pēc vēsturiskajiem fotoattēliem izgatavotas atbilstošas tapetes. Savu vietu ieņēmušās dokumentārajās liecībās redzamās mēbeles un sadzīves lietas, kuru vairākums atjaunots pēc projekta restaurācijas programmas.

In order to ensure accessibility, a lift has been installed in the external construction adjoining the Rainis and Aspazija house, where the WC used to be thus organically fitting into the building complex. An additional lift has been provided for disabled people, allowing them to visit the upper floor of the apartment.

During the restoration of the exposition, the memorial environment was created by carrying out an historical study of the building, the poets' diaries, notes, memoirs, photographs and filmed material. After studying the documentary evidence, the staircase and the interior of the apartment have taken clear shape: the original polychromy of stairway has been exposed, preserved and exhibited. In addition, the wooden stairs, wide plank floors, and illusory parquet in the living room of the poets' apartment have been renovated. The wallpaper has been recreated using historical photographs. The furniture and household items, most of which have been restored during the renovation programme, have taken up their historical places, according to the documentary evidence.

Tomēr ļoti svarīgi šķita radīt tiešu klātesamības izjūtu – ka dzīvoklis ir apdzīvots, ka tas nav iekonservēts laikā un atsvešināts, ka tas ir ļoti personisks. Pārsteigumu sniedz videoprojeksija –, ieraugot Aspazijas ēnu kabinetā, tā nebiedē, tā atbrīvo: viņa raksta, pieceļas no rakstāmgalda, izpleš lakatu, kas apņēm plecus, un ļauj sajust sevi viņai līdzās. Bet virtuvē rosās Rainis – gatavo tēju. Patvāris, ko apmeklētājs redz videoprojeksijā, ir tas pats, ko lietojis Rainis un kas eksponēts dzejnieku vasarnīcā. Tehnoloģijas palīdz aizslaucīt vairāk nekā gadsimtu un pārnest atpakaļ laikā, radot sajūtu, ka esam tur – 20. un 30. gados, ja vien esam ļāvušies autoru piedāvājumam.

It seemed very important to create a clear feeling of presence, that the apartment is inhabited, not preserved in time and alienated, that it is very personal. The video projection may surprise visitors when they see Aspazija's shadow in the cabinet but it is not meant to scare but to release: she writes, then leaves her desk, spreads her scarf over her shoulders and makes visitors feel her presence. Rainis is busy in the kitchen – he is making tea. The samovar that visitors see in the video projection is analogous to the one used by Rainis and displayed in the poets' summer cottage. Technology helps to erase more than a century and travel back in time creating the feeling that we are there in the 20s and 30s, if, of course, we accepted the authors' offer.

LATVIJAS ETNOGRĀFISKĀ BRĪVDABAS MUZEJA OSTAS NOLIKTAVAS RESTAURĀCIJA RESTORATION OF THE LATVIAN ETHNOGRAPHIC OPEN-AIR MUSEUM'S PORT WAREHOUSE

Projekta īstenotājs: Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs.

Ēkas restaurācija: SIA "Wars+", būvuzraugs Aivars Zaharovs.

Pamatu restaurācija: SIA "Mācību būvniecības un restaurācijas firma "Dziedrs"".

Autoruzraudzība: arhitekte Kristīne Veinberga.

Projekta realizācija: 2014.– 2017. gads.

Projekta kopējās attiecināmās izmaksas: 200 000 eiro.

Project implemented by: Ethnographic Open-Air Museum of Latvia.

Restoration of the building: SIA "Wars+", construction supervisor Aivars Zaharovs.

Restoration of foundations: SIA "Mācību būvniecības un restaurācijas firma "Dziedrs"".

Designer supervision: architect Kristīne Veinberga.

Project implementation: 2014–2017.

Total eligible costs of the project: EUR 200,000.

Juglas ezera krastā, tikai pusstundas brauciena attālumā no Rīgas centra, atrodas viens no vecākajiem un lielākajiem brīvdabas muzejiem Eiropā, dibināts 1924. gadā. Liepājas ostas noliktava (dēvēta arī par Bezdelīgas noliktavu) celta 1697. gadā Liepājas vecās ostas kanāla malā. Noliklava piederējusi Liepājas tirgotājiem, kuri tajā glabājuši labību, linus, kaņepājus, sāli, silķes un citas preces. Abas piebūves celtas 19. gs. 60. gados. Vienā atradās svāri, otrā kantoris, kur tika reģistrētas pieņemtās un izdotās preces. Muzejā ostas noliktava uzstādīta 1940. gadā.

Ēka ir nozīmīga ar savdabīgo būvtehniku, kas atšķiras no citviet Latvijā izplatītā guļbūves tipa ar baļķu savienojumu pakšos. Noliklavas sienas veidotas Rietumeiropā izplatītajā pildrežģa būvveida ietekmē, pielāgojot to vietējiem apstākļiem un iespējām. Ēkas ilgo mūžu nodrošinājuši mūrētie laukakmeņu pamati un stāvais, ar tā saucamajiem holandiešu dakstiņiem segtais jumts. 2006. gadā piebūvju konstrukciju stāvoklis bija kļuvis kritisks: ezera pusē bija atdalījušies pamatu akmeņi, daļēji satrūdējuši sliekšņi un statņu apakšējās daļas, un ieliekušās vairākas sijas.

One of the oldest and largest open-air museums in Europe, founded in 1924, is located by the Jugla lake, only half an hour's drive from Riga city centre. The port warehouse (also called the Swallow warehouse) was built in 1697 on the side of a canal in the old port of Liepāja. The warehouse belonged to Liepāja traders who used it to store grain, flax, hemp, salt, herring and other goods. Both annexes were constructed in the 1860s. One housed scales and the other an office for registering received and issued goods. The port warehouse was moved to the museum in 1940.

The building is notable for its peculiar construction technique, which differs from the corner-joined log construction common elsewhere in Latvia. The warehouse walls are influenced by the filled framework style popular in Western Europe, which was adapted to local conditions and resources. The longevity of the building was ensured by the stone masonry foundations and the steep roof with so-called Dutch tiles. By 2006, the condition of the annexes had deteriorated dramatically: foundation stones had become loose on the lake side, thresholds and the bottom parts of pillars had become partially decayed and a number of beams had become bowed.

Liepājas ostas noliktavas ēkas restaurācijas gaitā veikta jumta seguma demontāža un konstrukciju apsekošana. Virs spārēm izveidots blīvs, būvēšanas laikmetam atbilstošs dēļu klājums, virs kura likti no dažādām Kurzemes 18.–19. gadsimta ēkām iegūti māla kārņiņi. Noliktavas šķērssienās laboti, nomainīti vai pat ievietoti trūkstošie protezējumi, nomainītas visas pirmā stāva grīdu sijas, bet atbildīgākais darbs bija ozolkoka pamatnīcas protezēšana – paceļot ēku un nomainot bojātos posmus. Restaurētas un atjaunotas arī dzelzs savilces, ar kurām daudzviet pastiprinātas statņu –guļkoku sienas. Vertikālās nodrošina ārsienu vainagus pret izlodzīšanos, bet kalumi ēkas iekšpusē ir papildu saistījums statņiem un guļkokiem. Galvenās fasādes durvju vērtnēs protezēti vairāki virskārtas dēļi un atjaunots trūkstošais naglojums ar jaunām kopijām, bet izcili greznie kalumi daļēji attīrīti no dažādas krāsas un izcelsmes darvas slāņiem, un to virsma nostiprināta, pārklājot ar vairākiem bezkrāsas darvas slāņiem. Ar melni pigmentētu priežu koka darvu apstrādātas visas senās noliktavas ārējās koka daļas. Ēkā ierīkota jauna elektroinstalācija un uzstādītas jaunas apgaismes ierīces, ierīkotas signalizācijas sistēmas.

As part of the restoration of the Liepāja port warehouse, the roof covering was removed and the structures inspected. A compact layer of boards, corresponding to the practice of the period, was installed above the rafters and covered with clay tiles obtained from various 18th-19th century Courland buildings. Fragments of partition walls were repaired, replaced or even inserted where they had been missing; all the ground floor floor joists were replaced but the most challenging task was the repair of the oak foundations - lifting the building and replacing the damaged fragments. The iron ties used for reinforcing the pillar-log walls in many places were restored and refurbished. The vertical elements prevent the exterior wall joints from buckling, while the ironwork inside the building serves as an additional joint between the pillars and logs. Several surface planks were inserted in the main facade door leaf and the missing nails were replaced with new copies. The exquisite ironwork was partially cleaned of various paint and tar layers and reinforced from the outside with several coats of colourless tar. All wooden parts of the warehouse were treated with black-pigmented pine tar. New wiring and lighting as well as alarm systems were installed in the building.

Tā kā noliktavā ilgstoši tika uzglabātas siļķes un sāls, iekšējās sienas bija piesūkušās ar sāli, kas kristālu veidā izdalījās uz virsmas, deformējot koknes virskārtas struktūru un padarot to plūksnainu. Atsāļošanai tika izmantota samērā vienkāršā, bet darbietilpīgā slapjo plāksteru metode. Tā kā sāls no virsmas pārvietojas uz vidi ar mazāku tā koncentrāciju, ar plāksteriem tika vairākkārt noklātas visas iekšsienas, un sāls iedarbības pēdas uz sienu plaknēm (pagaidām!) ievērojami samazinātas.

Because herring and salt had been stored in the warehouse for long periods of time, the interior walls had become saturated with salt that surfaced in the form of crystals, deforming the surface structure of the wood and making it porous. Desalination was carried out using the relatively simple, but laborious wet patch method. Since salt transfers from the surface to an environment with a lower concentration, all interior walls were covered with patches several times and the signs of influence of salt on the wall surfaces have decreased substantially (for now).

Objekta atjaunošanā bija nepieciešamas specifiskas zināšanas: koka ēku restaurācijā; būves pacelšanā; detaļu protezēšanā un balstīšanā, lai veiktu protezēšanu; atsāļošanā; metāla kalumu restaurācijā.

Restaurētās 538 kvadrātmētrus plašās noliktavas pirmajā stāvā apskatei būs pieejama plaša muzeja kolekcija ar lādēm un skapjiem, kā arī senie enkuri. Savukārt otrajā un trešajā stāvā atradīsies fondu priekšmeti un darba telpas.

The restoration of the object required specific knowledge: restoration of wooden buildings; lifting of buildings; insertion of elements and support in order to carry out the insertion; desalination; restoration of ironwork.

The ground floor of the restored 538 square metre warehouse will house the extensive museum collection of chests and cabinets, as well as ancient anchors. The upper floors will house items from the collections and working spaces.

Ar EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu palīdzību Islande, Lihtenšteina un Norvēģija sekmē sociālo un ekonomisko atšķirību mazināšanu un divpusējo attiecību stiprināšanu ar 15 saņēmējvalstīm Eiropā. Visas trīs valstis cieši sadarbojas ar ES atbilstoši Eiropas ekonomikas zonas (EEZ) līgumam.

Viena no prioritātēm, kas tika izvirzīta EEZ finanšu instrumenta atbalsta saņemšanai Latvijā, bija kultūras mantojuma aizsardzība. Atbilstoši tai tika izstrādāta un ieviesta programma "Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un atjaunināšana", pēc kuras EEZ finanšu instrumenta atbalsts bija paredzēts tādām aktivitātēm kā koka un jūgendstila arhitektūras mantojuma atjaunošana un saglabāšana, kā arī kultūras apmaiņas projektiem. Programmas projektu īstenošanas rezultātā bija jāievieš jauns pakalpojums vai jāuzlabo esošā pakalpojuma apjoms vai kvalitāte. Atbalstāmo nozaru vidū bija mūzika, deja, teātris, cirks, vizuālā un audiovizuālā māksla, dizains, fotogrāfija, literatūra un kino.

Visiem projektu īstenošanai tika dota iespēja sadarboties ar ekspertiem gan no donorvalstīm (Norvēģijas, Islandes, Lihtenšteinas), gan saņēmējvalstīm (Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Polijas, Čehijas, Slovākijas, Ungārijas, Slovēnijas, Rumānijas, Bulgārijas, Grieķijas, Spānijas, Portugāles, Kipras un Maltas). 19 projektos no 20 tika piesaistīti donorvalstu partneri, kas līdzdarbojās to īstenošanā, daloties savās zināšanās un prasmēs un tādējādi veicinot pieredzes apmaiņu starp profesionāļiem.

Arī Kultūras ministrijas pārraudzītās programmas realizācijā līdzdarbojās programmas donorvalstu partneri no Norvēģijas – Kultūras mantojuma direkcija, kas sniedza atbalstu arhitektūras mantojuma atjaunošanā un saglabāšanā, un Mākslas padome, kas bija atbalsts kultūras apmaiņas projektiem. Tāpat nenovērtējams bija Latvijas Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas ieguldījums, ar ko kopā strādājām kopīga mērķa – kultūras mantojuma saglabāšanas – vārdā.

Par iesaistīšanos programmas iedzīvināšanā pateicamies visiem partneriem, projektu īstenošanai un to partneriem, vadošajai iestādei – Finanšu ministrijai, Finanšu instrumentu birojam, kā arī visiem esošajiem un bijušajiem Kultūras ministrijas darbiniekiem.

Par iesaistīšanos programmas iedzīvināšanā pateicamies visiem partneriem, esošajiem un bijušajiem sadarbības komitejas locekļiem Zandai Saulītei, Sanitai Rancānei-Delekolē, Laurai Turlajai, Jurim Dambim, Nilam Māšteinam (*Nils Marstein*), Ellenai Volandei Meuricenai (*Ellen Våland Mauritzen*), Noellei Dālai-Poppei (*Noelle Dahl-Poppe*), Hokonom Halgrimsenam (*Håkon Halgrimsen*), Annai Benediktei Šfīgenai (*Anna Benedicte Stigen*), Mariānei Komissarei (*Mariann Komissar*), Jeļenai Šaicānei, Sigitai Šīrei-Vismantai, Evijai Vārnai, Agrai Ločmelei, Janīnai Tišķinai, Kristīnei Strazdītei, Austrai Rimšai, Justīnei Jansonei, projektu īstenošanai un to partneriem, Norvēģijas Karalistes vēstniecībai Latvijā, vadošajai iestādei – Finanšu ministrijai, Finanšu instrumentu birojam, kā arī visiem esošajiem un bijušajiem Kultūras ministrijas darbiniekiem.

www.eeagrants.lv
www.eeagrants.com

The EEA Grants and Norway Grants represent the contribution of Iceland, Liechtenstein and Norway to reducing economic and social disparities and to strengthening bilateral relations with 15 beneficiary countries in Europe. All three countries cooperate closely with the EU according to the European Economic Area (EEA) treaty.

One of the priorities set for receiving support from the EEA financial mechanism in Latvia was the protection of the cultural heritage. The programme “Conservation and Revitalisation of the Cultural and Natural Heritage” was developed according to this priority and envisaged support for such activities as restoration and preservation of the wooden and Art Nouveau (Jugendstil) architectural heritage and cultural exchange projects. The programme projects aimed to introduce new services or improve the scope or quality of existing services. Sectors to be supported included music, dance, theatre, circus, visual and audiovisual arts, design, photography, literature and cinema.

All those involved in the projects were given the opportunity to work with experts from both the donor countries (Norway, Iceland, Liechtenstein) and the beneficiary countries (Latvian, Estonia, Lithuania, Poland, the Czech Republic, Slovakia, Hungary, Slovenia, Romania, Bulgaria, Greece, Spain, Portugal, Cyprus and Malta). Partners from the donor countries were involved in the implementation of 19 out of 20 projects, sharing their knowledge and skills thus contributing to the exchange of experience between professionals.

The programme supervised by the Ministry of Culture was realised with the participation of donor country partners from Norway – the Norwegian Directorate for Cultural Heritage that provided support for the restoration and preservation of the architectural heritage and the Arts Council who supported the cultural exchange projects. An invaluable contribution was made by the State Inspection for Heritage Protection with whom we worked together on a common goal – the preservation of the cultural heritage.

We would like to thank all our partners, implementers of the projects and their partners, the managing authority the Ministry of Finance, the Financial Mechanisms Office and all current and former staff of the Ministry of Culture.

We would like to thank all our partners, current and former members of the Cooperation Committee - Zanda Saulīte, Sanita Rancāne-Delekolē, Laura Turlaja, Juris Dambis, Nils Marstein, Ellen Våland Mauritzen, Noelle Dahl-Poppe, Håkon Halgrimsen, Anna Benedicte Stigen, Mariann Komissar, Jeļena Šaicāne, Sigita Šīre-Vismanta, Evija Vārna, Agra Ločmele, Kristīnei Strazdiņei, Austrai Rimšai, Justīnei Jansonei, as well as other programme partner representatives, implementers of the projects and their partners, the Royal Norwegian Embassy in Riga, the managing authority – the Ministry of Finance, the Financial Mechanism Office and all current and former staff of the Ministry of Culture.

www.eeagrants.lv
www.eeagrants.com

